

โมเดลนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง “ชุมชนไทยเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย” 50 บทเรียนการพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง

“ชุมชนไทยเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย”

คำนำ

ตามที่ตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กำหนดวิสัยทัศน์ 20 ปี “ชุมชนไทยเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย” มีแนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนให้ชาวบ้านชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง พร้อมทั้งจัดกระบวนการพัฒนาองค์กรชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย ภายใต้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ สภาพองค์กรชุมชน การพัฒนาที่อยู่อาศัยเมือง และชนบท กองทุนสวัสดิการชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน

บนแนวทางการพัฒนาดังที่กล่าวไปนั้น ในปีงบประมาณ 2564 สถาบันได้ตั้งเป้าหมาย การพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง โดยใช้ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติ อันได้แก่ มิติที่ 1 คนมีแนวคิดและความสามารถเพิ่มขึ้น มิติที่ 2 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น มิติที่ 3 ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์โครงสร้าง/นโยบาย และมิติที่ 4 องค์กรชุมชนเข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นเครื่องมือและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ของพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นให้เป็น “ตำบลนวัตกรรมชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง”

ในการนี้สำนักพัฒนานวัตกรรมชุมชนจัดการความรู้และสื่อสาร มีหน้าที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาที่องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก และรวบรวมสังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการตนเองในมิติต่าง ๆ จึงได้นำองค์ความรู้ที่ได้จาก “โครงการความร่วมมือถอดองค์ความรู้การพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง ประจำปี 2564” มาสื่อสารในรูปแบบของอินโฟกราฟฟิก (Infographic)

ทั้งนี้ พื้นที่ที่ได้มีการถอดองค์ความรู้ดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 50 พื้นที่ ได้นำมาให้เห็นถึงภาพของความเข้มแข็งของชุมชนที่ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการนวัตกรรมชุมชน เห็นถึงสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่และส่งผลลัพธ์เกิดประโยชน์ร่วมแก่คนในชุมชน สะท้อนความเข้มแข็งของชุมชนในรอบ 4 มิติดังกล่าว โดยเน้นย้ำและแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบริบท

หนังสือ “โมเดลนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง” 50 บทเรียนการพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็งเล่มนี้ มีเจตนารมณ์ในการเผยแพร่และส่งต่อเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดจากกระบวนการศึกษาเรียนรู้การพัฒนาในพื้นที่ของชาวบ้านองค์กรชุมชนที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ไปส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งจัดการตนเองในพื้นที่ร่วมกับภาคีพัฒนา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการนำเสนอในรูปแบบ อินโฟกราฟฟิก (Infographic) จะเป็นอีกรูปแบบที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการขยายผลและยกระดับการพัฒนาในพื้นที่อื่น ๆ ภายใต้มิติอันหลากหลายต่อไป

สารบัญ

ภาคเหนือ

- ① สัจจะอวมัตถ์พัย
ต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง
- ② ระบบธนาคารขยะชุมชนแม่วอก
ต.โหล่หิน อ.เกาะคา จ.ลำปาง
- ③ เครื่องช่วยองค์กรชุมชนกับการจัดการสิ่งแวดล้อม
ต.ชมพู อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก
- ④ การจัดการป่าของคนตำบลเวาชนกัน
ต.เวาชนกัน อ.แม่เงา จ.นครสวรรค์
- ⑤ การจัดการทรัพยากรชุมชนกระเหรี่ยงโปว์
ต.ทองหลาง อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี
- ⑥ OTOT One Tambol One Team
ต.อ่าวทอง อ.เชียงคำ จ.พะเยา
- ⑦ บทเรียนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง
ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
- ⑧ การจัดการทรัพยากร
ต.ภาคเหนือ อ.แม่จอน จ.เชียงราย
- ⑨ สภาองค์กรชุมชนตำบลสันติสุขกับความเข้มแข็งของชุมชน
ต.สันติสุข อ.พาน จ.เชียงราย
- ⑩ ตำบลป่าอวดอนชัยกับเศรษฐกิจชุมชนฐานราก
ต.ป่าอวดอนชัย อ.เมือง จ.เชียงราย

ภาคกลางและตะวันตก

- 5 ① บ้านพอเพียงชนบท “รวมคน ลงแรง ช่อมบ้าน”
ต.หนองตาวิทยา อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
- 6 ② บ้านพอเพียงชนบท “บ้าน วัด ร้านค้า”
ต.เจริญธรรม อ.วิหารแดง จ.สระบุรี
- 7 ③ การปิดหมู่บ้าน เพื่อหยุดยั้งการระบาดของโรคโควิด-19
ต.แกลง อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี
- 8 ④ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยลึก
ต.ห้วยลึก อ.เมือง จ.เพชรบุรี
- 9 ⑤ กลุ่มทำนาข้าวเหนียว
ต.โพธิ์ชัย อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี
- 10 ⑥ โครงการแปรรูปเงินล้าน
ต.โพธาราม อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท
- 11 ⑦ ชมรมผู้สูงอายุ
ต.ไผ่ดำพัฒนา อ.วิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง
- 12 ⑧ ปลาหมึกเทศาเดียว
ต.โคกงาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร
- 13 ⑨ “บ้านใหม่โมเดล”
ต.บ้านใหม่ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
- 14 ⑩ การปลูกมะพร้าวแปลงใหญ่
ต.เวาแล อ.กันทรวิชัย จ.ระยอง

ภาคตะวันออกและจังหวัด

- 16 ① แก่นนำชุมชน กลไกสำคัญในการพัฒนา
ต.เสนาณรงค์ อ.เสนาณรงค์ จ.อำนาจเจริญ
- 17 ② สภาองค์กรชุมชนเป็นสะพานเชื่อมงานการพัฒนา
ต.บึงโขงหลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ
- 18 ③ หม่อนไหม: สายใยการพัฒนาพื้นที่พื้นที่ต้นน้ำ
ต.เขยบราสา อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์
- 19 ④ วัฒนธรรมไทยพวนโพธิ์ตาก พื้นที่กลางร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
ต.โพธิ์ตาก อ.โพธิ์ตาก จ.หนองคาย
- 20 ⑤ ไม้ไผ่บ้านดงยอ : เครื่องจัก - สาน - งานพัฒนาชุมชน
ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.นครพนม
- 21 ⑥ ข้าวพันธุ์ดี วิถีคนตำบลเขื่อนสู่ความมั่นคงทางอาหาร
ต.เขื่อน อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม
- 22 ⑦ สวัสดิการชุมชนกระหาดบุญเพื่อชุมชน
ต.กระหาด อ.จอมพระ จ.สุรินทร์
- 23 ⑧ นวัตกรรมชุมชนดงลิง เรื่องต่างๆ รุ่งๆ สู่เศรษฐกิจชุมชน
ต.ดงลิง อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์
- 24 ⑨ สภาองค์กรชุมชนตำบลสวาย ทำให้เห็น ทำให้เกิด แก้ให้เป็น
ต.สวาย อ.บึงสามพัน จ.ศรีสะเกษ
- 25 ⑩ สภาองค์กรชุมชนตำบลโคกสี จากปัญหาร่วมสู่การรวมพลังชุมชน
ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

สารบัญ

ภาคใต้

- ❶ ไร่เค็มสมุนไพร ไร่เชื่อมโยงใจ
ต.เขี้ยวหลาน อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี
- ❷ บ้านนาเตย พื้นที่ชุมชนด้วยพลังแห่งความร่วมมือ
ต.นาเตย อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา
- ❸ การสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ต.วิชิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต
- ❹ หอมกลิ่นกาแฟที่ชุมพร กาแฟบ้านต้าสิงห์
ต.ต้าสิงห์ อ.เมือง จ.ชุมพร
- ❺ จากภูเขาหิน สู่วิสาหกิจชุมชน
บ้านในวง ต.ในวงใต้ อ.ละอุ่น จ.ระนอง
- ❻ กว่าจะเป็นโรงสีข้าวชุมชน การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ชาวคอนรู
ต.คอนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
- ❼ จากหมู่บ้านสะवाद สู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน
บ้านต้าเสือ ต.อ่าวลึก อ.อ่าวลึก จ.กระบี่
- ❽ ชนชนากอน สัตว์ป่าใจคนนากอน
ต.นากอน อ.ทุ่งหว้า จ.สตูล
- ❾ ลิบง ชุมชนที่ไม่เคยหยุดพัฒนา
ต.เกาะลิบง อ.กันตัง จ.ตรัง
- ❿ การสร้างวิถีเศรษฐกิจ ที่รองรับการเติบโตของชุมชน
ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง

ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก

❶ การแก้ไขสถานการณ์ด้าน สุขภาพในชุมชนจากการ แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร	49
❷ ประเพณีห่มผ้าแดง
ต.พระสมุทรเจดีย์ อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ	50
❸ การจัดสวัสดิการชุมชน อย่างบูรณาการ
ต.คลองใหม่ อ.สามพราน จ.นครปฐม	51
❹ ผ้าทออ่างศิลา
เทศบาลเมืองอ่างศิลา อ.เมือง จ.ชลบุรี	52
❺ กลุ่มผลิตปลาเนื้แดดเดียว
ต.คลองนา อ.เมือง จ. ฉะเชิงเทรา	53
❻ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คลองลาวน
ต.สุนทรภู่ อ.แกลง จ.ระยอง	54
❼ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
ต.ตะกวด อ.เมือง จ.ตราด	55
❽ การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเชื่อมโยงกับความร่วมมือของภาคีเครือข่าย
ต.เขาพระ อ.เมือง จ.นครนายก	56
❾ ศูนย์อนามัยวัยเจริญพันธุ์
เทศบาลเมืองท่าใหม่ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี	57
❿ กับพริกเข้มแจ่ม แหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ یتการค้าชายแดน
ต.ทับพริก อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	58

WONG CHUM CHON. พลังองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“ชุมชนไทยเข้มแข็ง เต็มพื้นที่ประเทศไทย”

ภาคเหนือ

- 1 สัจจะออมทรัพย์
ต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง
- 2 ระบบธนาคารขยะชุมชนแม่อวอก
ต.โหล่หิน อ.เกาะคา จ.ลำปาง
- 3 เครื่องจักรองค์กรชุมชนกับการจัดการสิ่งแวดล้อม
ต.ชมพู อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก
- 4 การจัดการป่าของคนตำบลเวียงชัย
ต.เวียงชัย อ.แม่จอน จ.นครสวรรค์
- 5 การจัดการทรัพยากรชุมชนกระเหรี่ยงโปว์
ต.กองหลวง อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี
- 6 OTOT One Tambol One Team
ต.อ่าวทอง อ.เขื่อนค้ำ จ.พะเยา
- 7 บทเรียนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง
ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
- 8 การจัดการทรัพยากร
ต.ภาคเหนือ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
- 9 สภาองค์กรชุมชนตำบลสันติสุขกับความเข้มแข็งของชุมชน
ต.สันติสุข อ.พาน จ.เชียงราย
- 10 ตำบลป่าอ้อดอนชัยกับเศรษฐกิจชุมชนฐานราก
ต.ป่าอ้อดอนชัย อ.เมือง จ.เชียงราย

ระบบธนาคารขยะชุมชนแม่ฮวก

ต.ไหล่นหิน อ.เกาะคา จ.ลำปาง

การบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลไหล่นหิน ซึ่งมีพื้นที่ 138 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยชุมชน 6 ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ การมีพื้นที่ทิ้งขยะแห่งเดียวกันทั้งตำบล

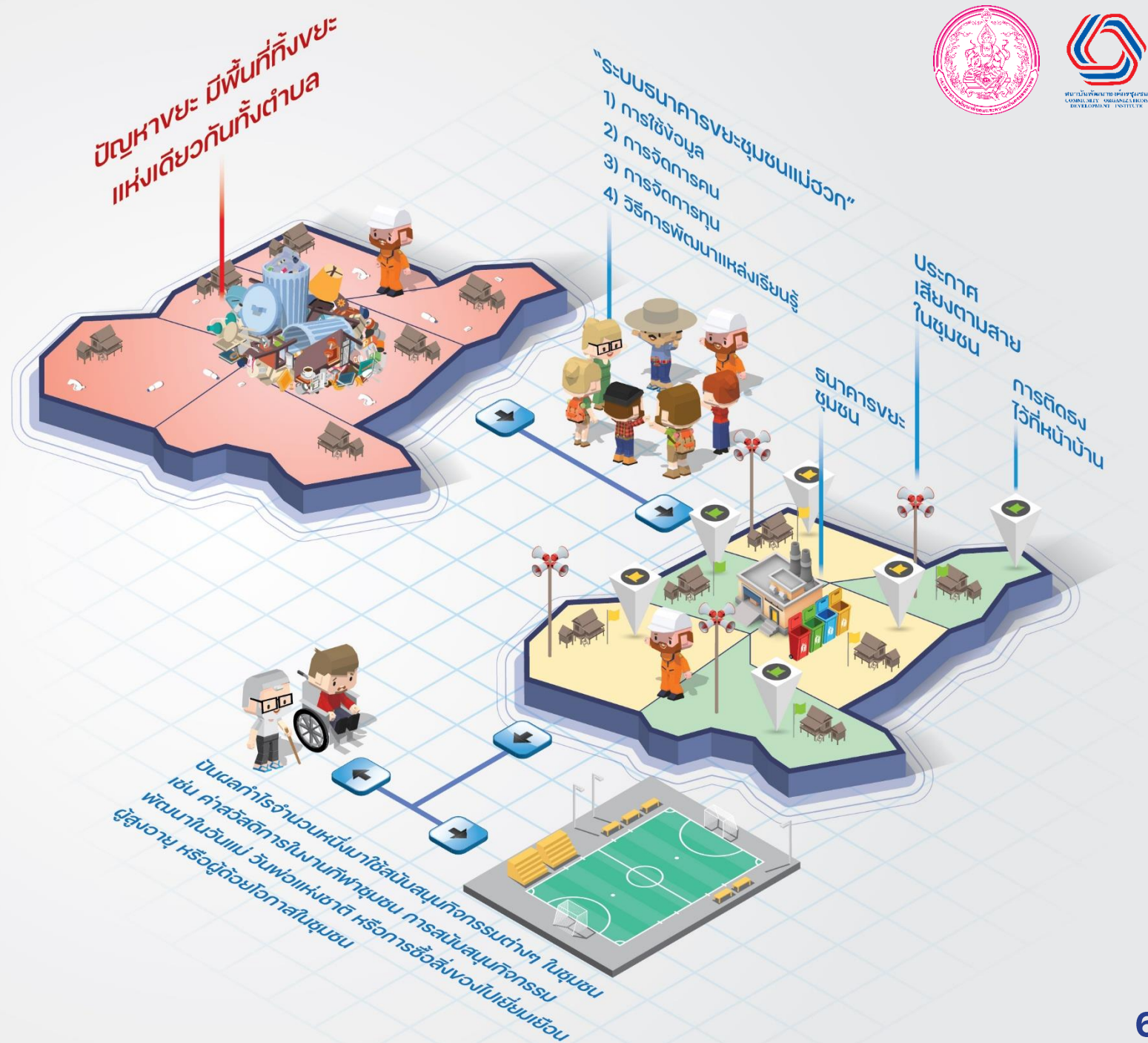
เทศบาลตำบลไหล่นหิน ใช้วิธีกำจัดขยะโดยทิ้งฝังกลบขยะและพบว่า บ่อทิ้งขยะดังกล่าวยังไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ที่สำคัญพื้นที่ทิ้งขยะใกล้เต็มความสามารถในการรองรับแล้ว จึงจำเป็นต้องหาพื้นที่ฝังกลบบ่อใหม่เพื่อรองรับปริมาณขยะ

“ระบบธนาคารขยะชุมชนแม่ฮวก”

- 1) การใช้ข้อมูล
- 2) การจัดการคน
- 3) การจัดการทุน
- 4) วิธีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ปัจจัยความสำเร็จ

- การประกาศเสียงตามสายในชุมชน
- การเริ่มต้นจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยให้ชุมชนซื้อหุ้น ๑ ละ 10 บาท

เครือข่ายองค์กรชุมชน กับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ต.ชมพู อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก

จากปัญหาที่เกิดการขยายตัวการกว้านซื้อที่ดิน การบุกรุกป่า เบิกป่า การทำเกษตรที่เข้มข้น การใช้สารเคมี ประกอบกับเกิดภาวะภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านจึงได้รวมกลุ่มกันเรียนรู้การจัดการระบบเกษตรโดยมุ่งเน้นการลดต้นทุน การผลิตรูปแบบเกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติและเผื่อะวังการทำลายป่า จนเกิดการรวมตัวเป็น “ชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ (คนกับป่า) จังหวัดพิษณุโลก” การระดมทุนภายในจนเกิดกองทุนหมุนเวียน การช่วยเหลือกัน การทำเกษตรธรรมชาติ การเรียนรู้

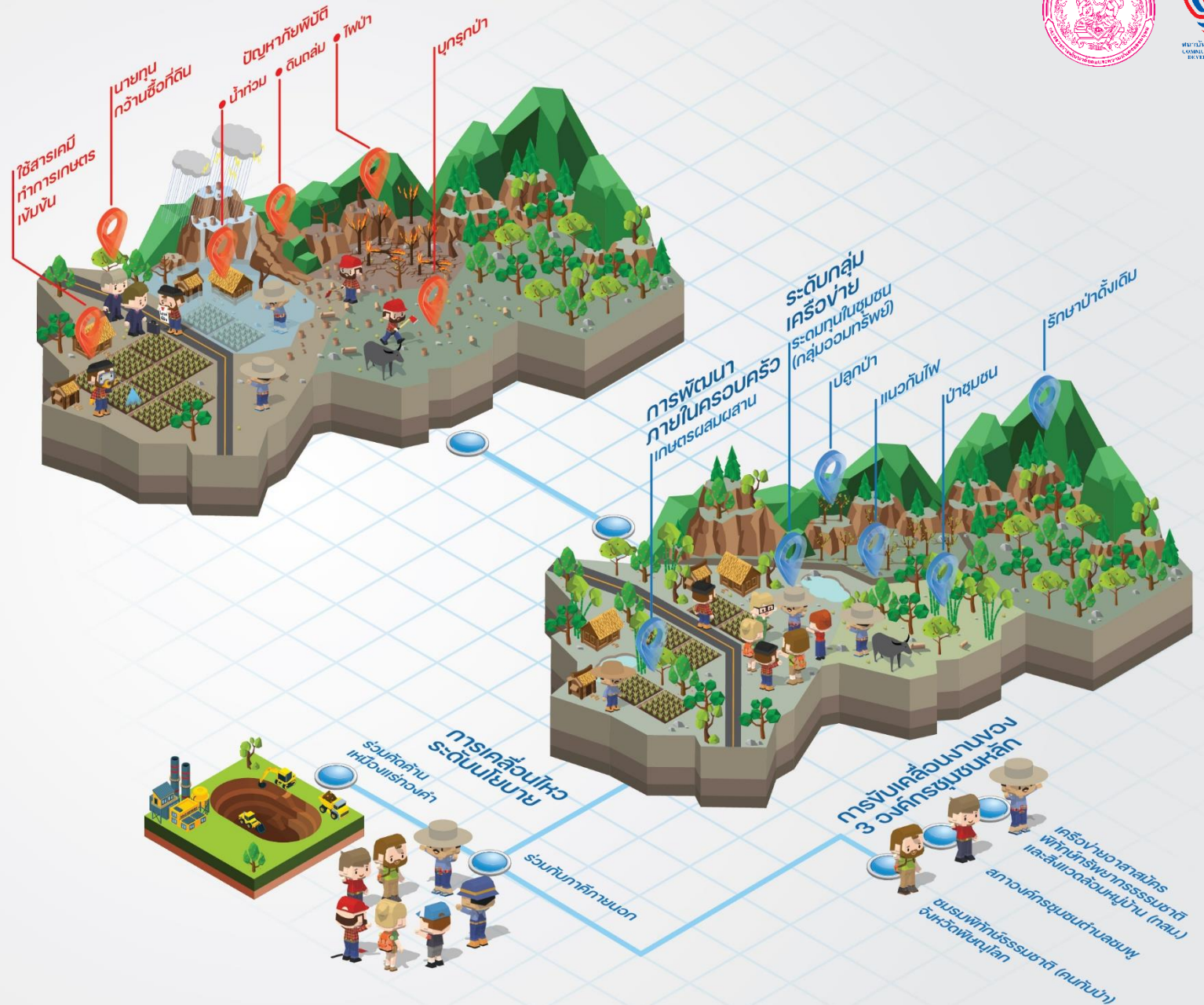
เพิ่มองค์ความรู้การทำเกษตรผสมผสาน เกิดการขับเคลื่อนการจัดการทรัพยากรในรูปแบบแนวคิด “ชุมชนจัดการทรัพยากรธรรมชาติ” เกิดรูปธรรมป่าชุมชนเผ่าไทย ป่าชุมชนรักไทย ป่าชุมชนร่องถ่อน มีรูปแบบการทำเกษตรหลายรูปแบบ

การดำเนินงานของชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ 3 ระดับ

- การพัฒนาภายในครอบครัว
- ระดับกลุ่มเครือข่าย
- การเคลื่อนไหวยกระดับนโยบาย

การขับเคลื่อนงานของ 3 องค์กรชุมชนหลัก

- สภาองค์กรชุมชนตำบลชมพู
- ชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ (คนกับป่า) จังหวัดพิษณุโลก
- เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.)

การจัดการป่า ของคนตำบลเขานกกัน

ต.เขานกกัน อ.แม่वंก จ.นครสวรรค์

“นวัตกรรมชุมชนที่เข้มแข็งด้านความมั่นคงทางอาหาร
และกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย”

ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของ “ผู้นำพันธุ์ดี” ทั้งที่เป็นทางการ
และผู้นำตามธรรมชาติหรือปราชญ์ชุมชน ร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น
ท้องถิ่น และสภาองค์กรชุมชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ จนกลายเป็น
พลังร่วมของคนในชุมชนตำบลเขานกกัน และการวาดฝันถึงการมีส่วน
ร่วมของภาคีเครือข่ายในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ผ่านกลไก
ตลาดชุมชน ถนนคนกินได้ให้ชุมชนมีสิทธิบริหารจัดการป่าธรรมชาติ
โดยชุมชนเพื่อคนในชุมชน.. เพื่อคนตำบลเขานกกัน

สภาองค์กรชุมชนตำบลเขานกกัน มีการประชุม
คณะกรรมการในการทำงานวางแผนเพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูล
ศักยภาพของดีของตำบล วางแผนเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
ตำบลและดำเนินการจัดทำ “ตลาดป่าชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคง
ทางอาหารและอาชีพ” และร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขานกกัน
พัฒนาชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการทำงาน
ร่วมกัน

กลไกการจัดการ (กลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย/บทบาท)

มีคณะทำงานโดยแต่ละคณะทำงานจะมีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วย
ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านเก็บและเรียบเรียงข้อมูลของหมู่บ้านตนเอง
แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อทำเส้นทางท่องเที่ยวของตำบล

การจัดการทรัพยากร ชุมชนกระเหรี่ยงโปว์

ต.ทองหลาง อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี

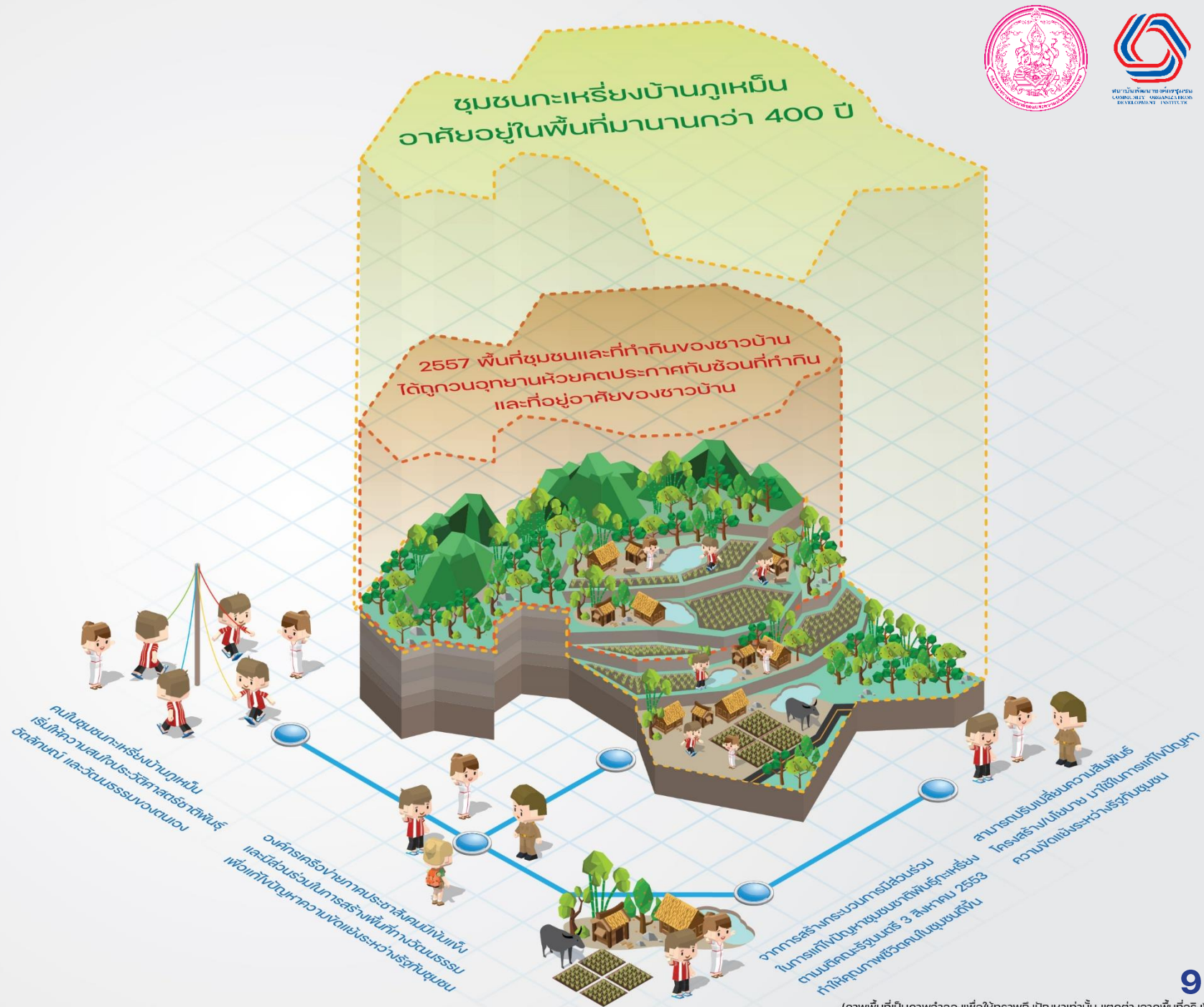
องค์ความรู้พื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากรชุมชน
กระเหรี่ยงโปว์บ้านภูเหม็นตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

ซึ่งเป็นชุมชนกระเหรี่ยงที่อาศัยอยู่มาไม่น้อยกว่า 400 ปี มีวัฒนธรรม
ที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ นับถือเจ้าวัด ผู้นำทางจิตวิญญาณ แต่ชุมชนได้ถูกป่า
สงวนและถูกสวนป่าประกาศทับที่ทำกิน จากที่เคยใช้ประโยชน์แต่ถูกประกาศ
เป็นวนอุทยานห้วยคต นำไปสู่การขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน

ทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
ระหว่างรัฐกับชุมชน ในกรณีพิพาทเรื่องที่ดินและที่อยู่อาศัย และอย่างน้อย
คนในชุมชนก็เริ่มมีความหวังในความมั่นคงในการดำรงวิถีชีวิตวัฒนธรรม

ความเข้มแข็ง

1. คนในชุมชนกระเหรี่ยงบ้านภูเหม็นเริ่มให้ความสนใจองค์ความรู้
ของตนเองที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ อัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง
2. องค์การเครือข่ายภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วม
ในการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน
3. จากการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชน
ชาติพันธุ์กระเหรี่ยงตามมติคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม 2553 ทำให้คุณภาพชีวิต
คนในชุมชนดีขึ้น
4. สามารถปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์โครงสร้าง/นโยบาย โดยเฉพาะการ
นำมติคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม 2553 มาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
ระหว่างรัฐกับชุมชน

OTOT

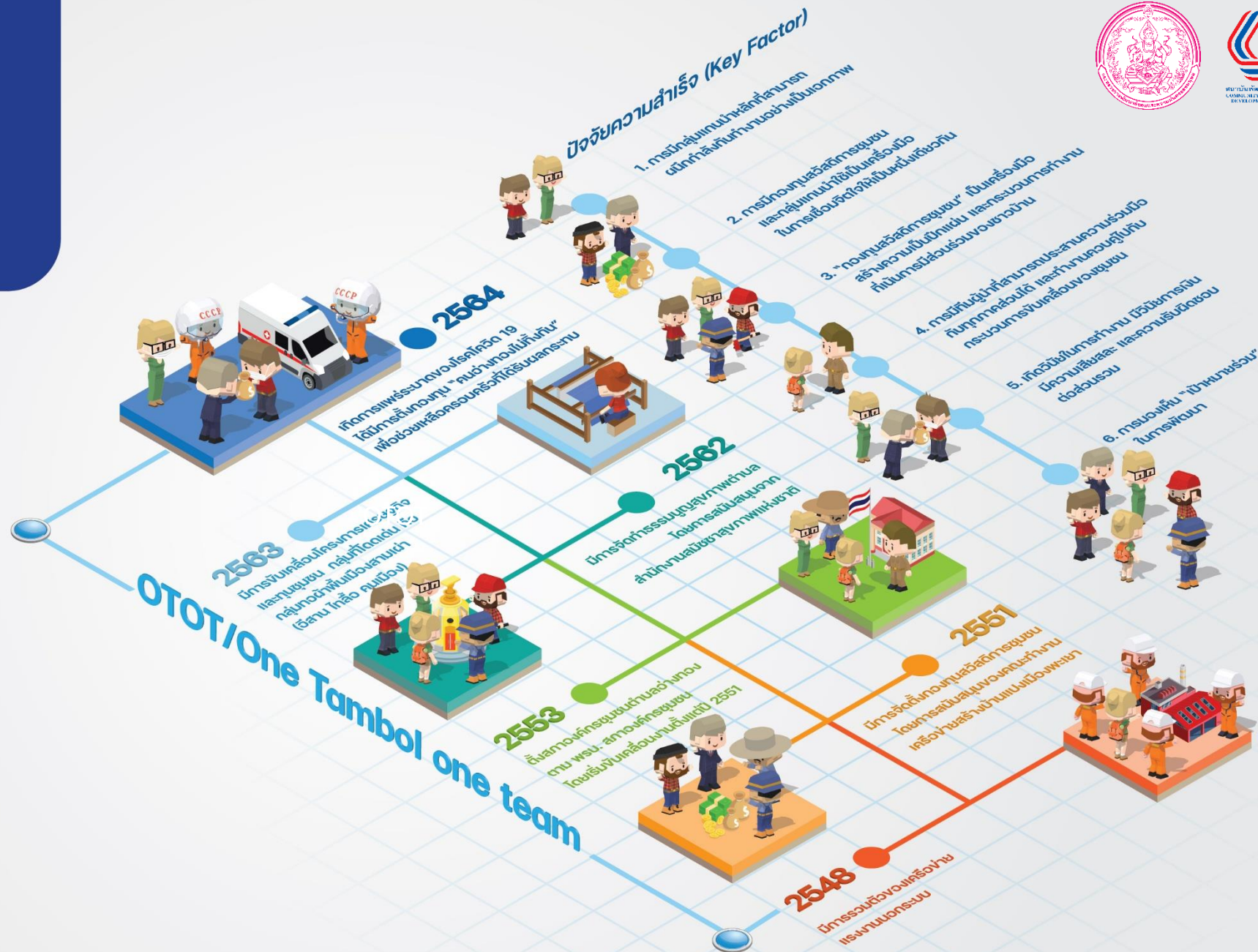
One Tambol One Team

ต.อ่างทอง อ.เขียงคำ จ.พะเยา

ต.อ่างทองซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดพะเยาไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 74 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอเขียงคำไปทางทิศตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตร มีกลุ่มคนภาคประชาชนกับผู้บริหารและคณะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นที่รวมเป็นทีมหนึ่งเดียว (OTOT/One Tambol One Team) ถือเป็นนวัตกรรม (Innovation) ที่ตำบลอ่างทองสามารถสร้างขึ้นได้จริง และพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพร่วมกัน

สภาองค์กรชุมชนตำบล” ทำให้กลุ่มแกนนำมองเห็นแนวทางการเชื่อมร้อยกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่มาผนึกกำลังกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาเป็นภาพรวมของพื้นที่สลายกรอบความคิดที่เคยยึดติดความเป็นกลุ่มไครกลุ่มมันบทบาทใครบทบาทมัน มาเป็นการมองเห็นพลังการหนุนเสริมเชื่อมโยงกันและกัน เพื่อสร้างรากฐานของชุมชนให้แข็งแกร่งขึ้นแล้วร่วมกันขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันเป็นภาพใหญ่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกด้านและทีมงานที่ขับเคลื่อนก็ต้องผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวกัน

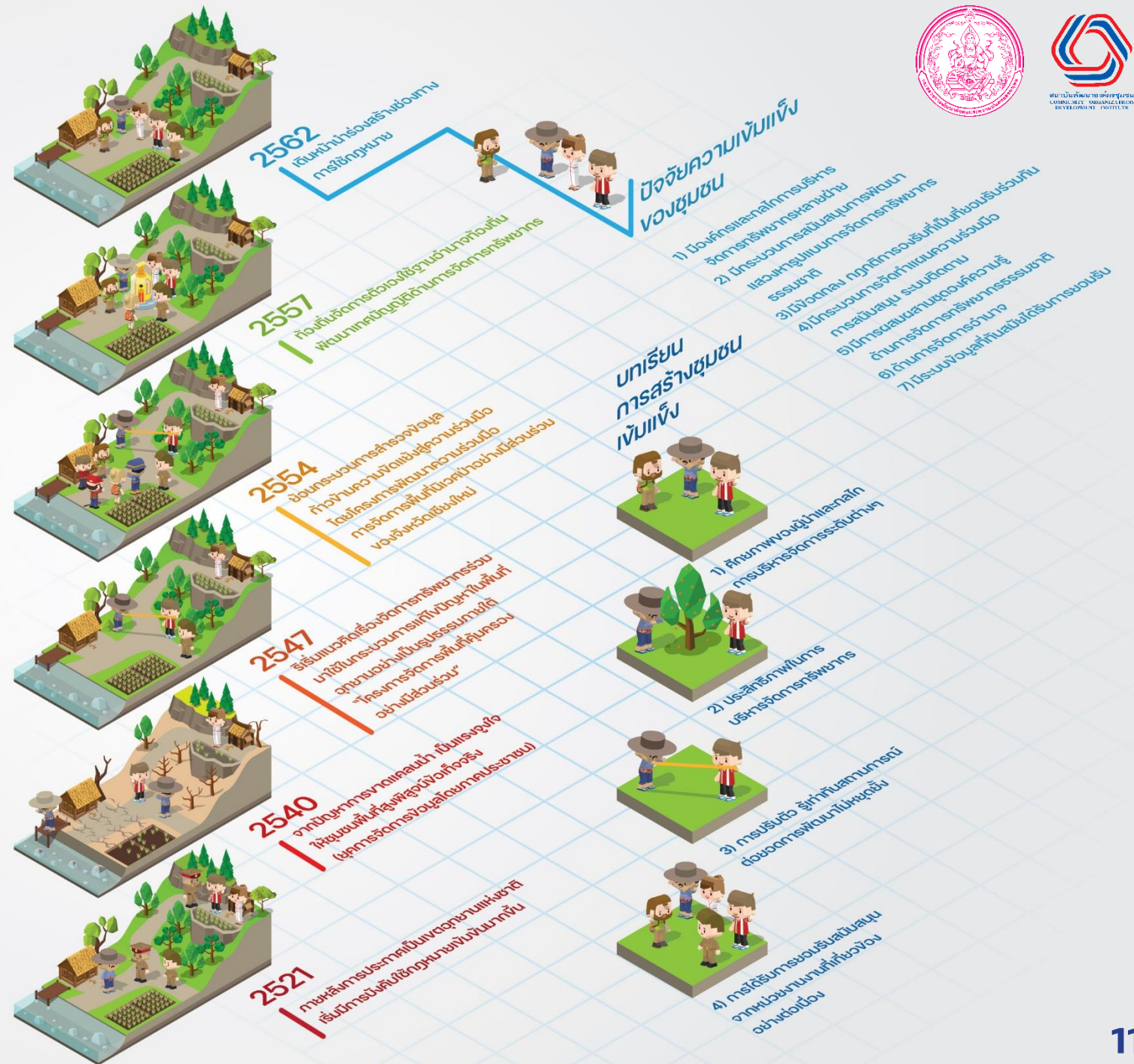

บทเรียนการสร้าง ชุมชนเข้มแข็ง

ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่

เทศบาลตำบลบ้านหลวงตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังการประกาศกำหนดให้พื้นที่ตำบลบ้านหลวงเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2521 เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายเข้มข้นมากขึ้น เพราะมีพื้นที่เพียงบางส่วนที่ถูกกันออกจากการเป็นเขตป่า แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกประกาศทับซ้อนให้มีสถานะเป็นพื้นที่ป่า ทำให้การทำประโยชน์ในที่ดินทำกินเดิมของประชาชนกลายเป็นสิ่งที่ผิดระเบียบกฎหมายและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำ การเกษตรแบบไร่หมุนเวียนที่มีการพักเว้นรอบการใช้ประโยชน์ในช่วงประมาณ 7-8 ปี ต้องเสี่ยงต่อการจับกุมข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่า และเกิดกรณีพิพาทมีชาวบ้านหลายคนที่ต้องถูกจับกุมดำเนินคดี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของความขัดแย้งอย่างชัดเจน และในช่วงปี 2540 เริ่มมีความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านในพื้นที่ราบกับชาวบ้านบนพื้นที่สูง เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำและกล่าวหาว่า เพราะมีขยายที่ทำกินบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจมากขึ้นจึงทำให้ขาดแคลนน้ำ

สภาพปัญหาดังกล่าวได้กลายเป็นแรงจูงใจสำคัญ ทำให้ชุมชนบนพื้นที่สูงต้องลุกขึ้นมาต่อสู้ด้วยการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้ปรากฏความชัดเจนขึ้น โดยการจำแนกขอบเขตที่อยู่อาศัยที่ทำกินให้มีความชัดเจนในแต่ละหมู่บ้าน มีการจัดทำระบบข้อมูลแสดงขอบเขตที่ดินให้ชัดเจนผ่านกระบวนการจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ อาจเรียกยุคนี้ว่าเป็นยุคจัดการตนเอง ยุคจัดทำข้อมูลโดยภาคประชาชน

การจัดการทรัพยากร

ต.ทาเหนือ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่

กลไกการขับเคลื่อนของตำบลทาเหนือ

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างกลไกภายในซึ่งมีการผสมผสานระหว่างกลไกท้องถิ่น (อปท.) กลไกปกครอง(กำนันผู้ใหญ่บ้าน) ผสมผสานกลุ่ม กลไกการทำงานต่างๆ ในระดับตำบลและหมู่บ้าน อาทิ กลไกคณะกรรมการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน สภาองค์กรชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนปกากะญอ ทสม.ในกลไกเหล่านี้จะมี อปท. และกลไกคณะกรรมการทรัพยากรฯ จะมีบทบาทหลักในการจัดทำความสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและภาคี เช่น หน่วยงานป่าไม้ โครงการหลวง ภาคประชาสังคม เป็นต้น

กลไกคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกหลักที่มีพลังในการขับเคลื่อนงานในระดับตำบลและหมู่บ้าน มีทั้งกระบวนการเรียนรู้การติดตามผลกระทบเรื่องด้านกฎหมายนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ที่ดิน

“ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือว่าด้วยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554” โดยคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับตำบล ประกอบด้วย ประธานและกรรมการอื่นรวมแล้วไม่น้อยกว่าสิบห้าคนแต่ไม่เกินยี่สิบห้าคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านแต่ละชุมชน และได้รับการรับรองจากที่ประชุมของสมาชิกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน และคัดเลือกประธาน จากเสียงข้างมากของสมาชิกโดยคุณสมบัติของคณะกรรมการต้องเป็นคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป

คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ประกอบด้วยประธานและกรรมการอื่นรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าสิบห้าคนแต่ไม่เกินยี่สิบห้าคน ซึ่งมีการเสนอชื่อและได้รับการคัดเลือกจากมติที่ประชุมของสมาชิกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน

สภาองค์กรชุมชนตำบลสันติสุข กับความเข้มแข็งของชุมชน

ด.สันติสุข อ.พาน จ.เชียงราย

แนวทางสำคัญที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับสภาองค์กรชุมชนตำบลสันติสุข มีความเข้มแข็ง มีกลไกสำคัญในเบื้องต้น คือ การหนุนเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสภาองค์กรชุมชนจังหวัดเชียงรายและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พอช. ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือของคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบลสันติสุข

การมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันบนพื้นฐานของระบบความสัมพันธ์ในแนวนอน (ความเป็นเครือญาติ, เพื่อน) เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ดูแลกันในชุมชน

นอกจากนั้น ระบบความสัมพันธ์ในแนวนอนและความเป็นชุมชนร่วมกัน ยังส่งผลต่อการประสานงาน การพัฒนาโครงสร้างความสัมพันธ์ในระดับนโยบาย

การขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หรือการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็ง สมาชิกองค์กรชุมชนตำบลสันติสุข ได้มีการดำเนินกิจกรรมตามแนวนโยบายคือ การเชื่อมหรือบูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยสภาองค์กรชุมชน เข้าร่วมเป็นกลไกหนึ่งในการทำงานในระดับพื้นที่

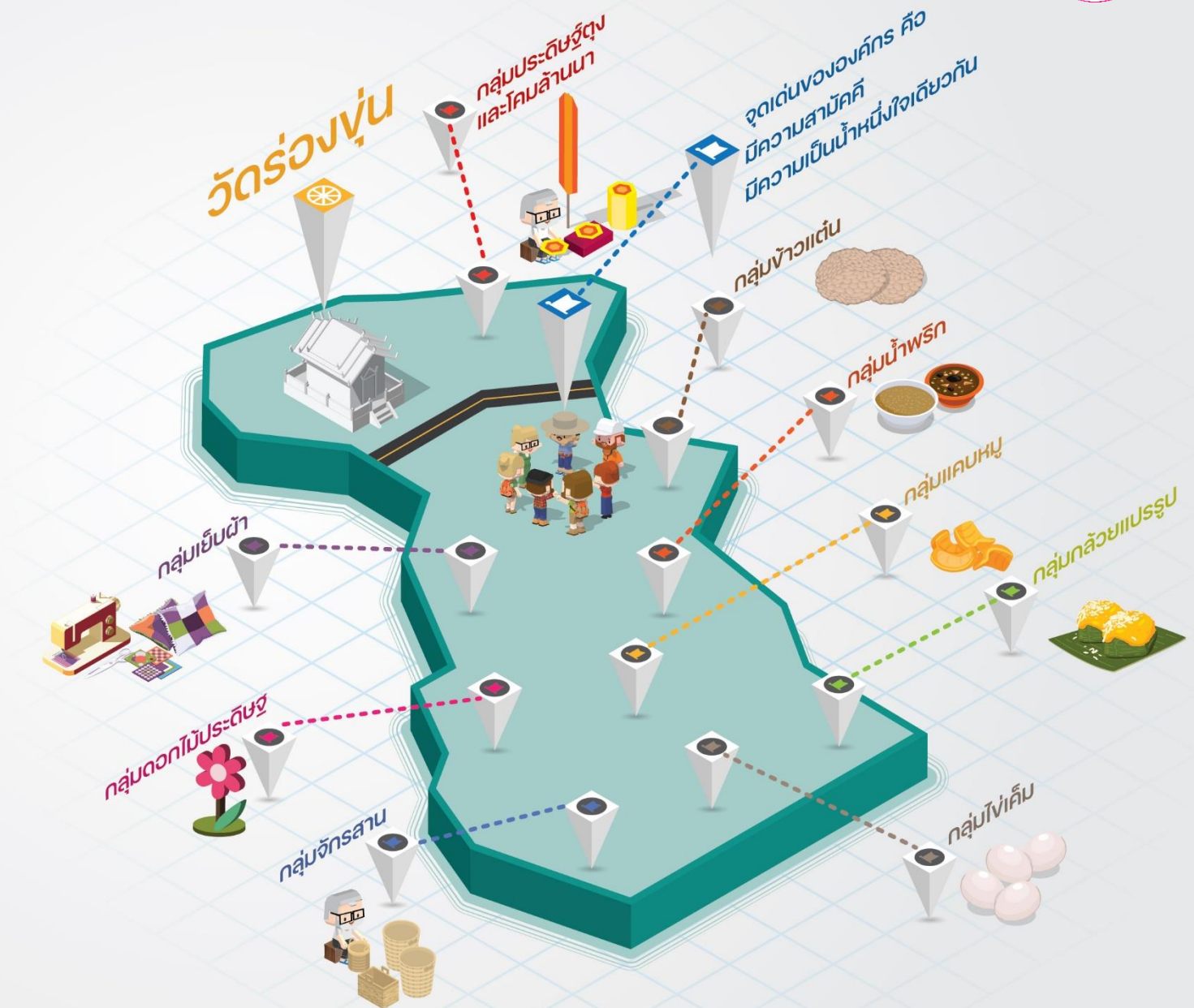
ตำบลป่าอ้อดอนชัย กับเศรษฐกิจชุมชนฐานราก

ต.ป่าอ้อดอนชัย อ.เมือง จ.เชียงราย

ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ที่มีจุดแข็งในด้านการประกอบอาชีพ ถึงแม้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรแต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ เช่น วัดร่องขุน จึงทำให้ประชาชนมีโอกาสที่จะผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยประชากรส่วนใหญ่ได้มีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่า ตำบลป่าอ้อดอนชัย เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มอาชีพที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นค่อนข้างหลากหลาย

ซึ่งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความโดดเด่นในการดูแลกลุ่มธุรกิจต่างๆ ในตำบล นำมาพัฒนาโดยใช้แผน CBMC บางกลุ่มสามารถนำเสนอในระดับชาติได้และมีหน่วยงานต่างๆ มาดูงาน เช่น กลุ่มไข่เค็มฯ เพิ่มอาชีพให้กับสมาชิกในชุมชน เพิ่มรายได้ต่อเดือนประมาณพันกว่าบาทต่อคน

จุดเด่นขององค์กร คือ มีความสามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน มีการปรึกษาหารือกันส่วนหนึ่งเนื่องจากเป็นอยู่วัยเดียวกันและเป็นกลุ่มข้าราชการเกษียณที่มีเวลา รู้จักและเข้าใจกันดีทำให้สามารถหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

WONG CHON CHON พลังองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“ชุมชนไทยเข้มแข็ง เต็มพื้นที่ประเทศไทย”

ภาคกลางและตะวันตก

- ❶ บ้านพอเพียงชนบท “รวมคน ลงแรง ช่วยบ้าน”
ต.หนองตากยา อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
- ❷ บ้านพอเพียงชนบท “บ้าน วัด ร้านค้า”
ต.เจริญธรรม อ.วิหารแดง จ.สระบุรี
- ❸ การปิดหมู่บ้าน เพื่อหยุดยั้งการระบาดของโรคโควิด-19
ต.เมืองงาม อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี
- ❹ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยลึก
ต.ห้วยลึก อ.เมือง จ.เพชรบุรี
- ❺ กลุ่มทำนาข้าวเหนียว
ต.โพธิ์ชัย อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี
- ❻ โครงการแพะเงินล้าน
ต.โพพาม อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท
- ❼ ชมรมผู้สูงอายุ
ต.ไผ่ดำพัฒนา อ.วิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง
- ❽ ปลาหมอเทศแดดเดียว
ต.โคกงาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร
- ❾ “บ้านใหม่โมเดล”
ต.บ้านใหม่ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
- ❿ การปลูกมะพร้าวแปลงใหญ่
ต.เวฬุาน อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์

บ้านพอเพียงชนบท “รวมคน ลงแรง ช่อมบ้าน”

ต.หนองตากยา อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี

ตำบลหนองตากยา มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน เมื่อ 12 ตุลาคม 2560 คณะทำงานมาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ครอบคลุม 16 หมู่บ้าน ปี 2562-2564 มีการดำเนินงานภายใต้โครงการบ้านพอเพียงชนบท ทำให้สามารถซ่อมแซมบ้านได้จำนวน 67 หลังคาเรือน

ปัจจัยความสำเร็จ คือ ทักษะการก่อสร้างที่เป็นทักษะติดตัวและเป็นอาชีพของชาวบ้านหลายคน การรวบรวมแรงงานญาติพี่น้องพร้อมลงแรงก่อสร้างโดยไม่รับค่าตอบแทนบนฐานคิด “ช่วยเหลือญาติพี่น้องของตน”

ผู้นำชุมชนสำรวจปัญหาที่อยู่อาศัยทุกหมู่บ้าน การเรียงลำดับผู้ได้รับการซ่อมแซมบ้านจัดลำดับความเดือดร้อน

การสื่อสาร โดยมีไลน์เป็นช่องทางสื่อสาร การมอบบ้านโดยนายอำเภอ ทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าการซ่อมแซมบ้านด้วยงบที่จำกัดเป็นไปได้

การทำงานระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ คนรุ่นใหม่มีทักษะการจัดทำข้อมูลนำเสนอโครงการบ้านพอเพียงให้ชัดเจนและน่าสนใจ

เกิดความสำเร็จในการดึงทรัพยากรมาสู่ชาวบ้าน ผู้เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยแต่ขาดแคลนทรัพยากรด้วยการสร้างบ้านด้วยงบประมาณจำกัด

บ้านพอเพียงชนบท “บ้าน วัด ร้านค้า”

ต.เจริญธรรม อ.วิหารแดง จ.สระบุรี

ตำบลเจริญธรรมมีความโดดเด่นด้านประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีไหว้พระใหญ่ ตักบาตรเทโว ทำบุญกลางบ้านสืบสานประเพณีท้องถิ่น

คนในชุมชนตำบลมีการรวมกลุ่มขับเคลื่อนงานพัฒนา ได้แก่ สภาองค์กรชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

ปี 2561-2564 มีการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ภายใต้โครงการบ้านพอเพียงชนบท รวม 78 ครัวเรือน ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ “การเป็นผู้ให้และผู้รับ” จากการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน จากการเสนอของบประมาณซ่อมแซมบ้านจาก พอช. การกำหนดเรื่องการสมทบทุนคืน ทำให้เกิดความต่อเนื่องของโครงการ

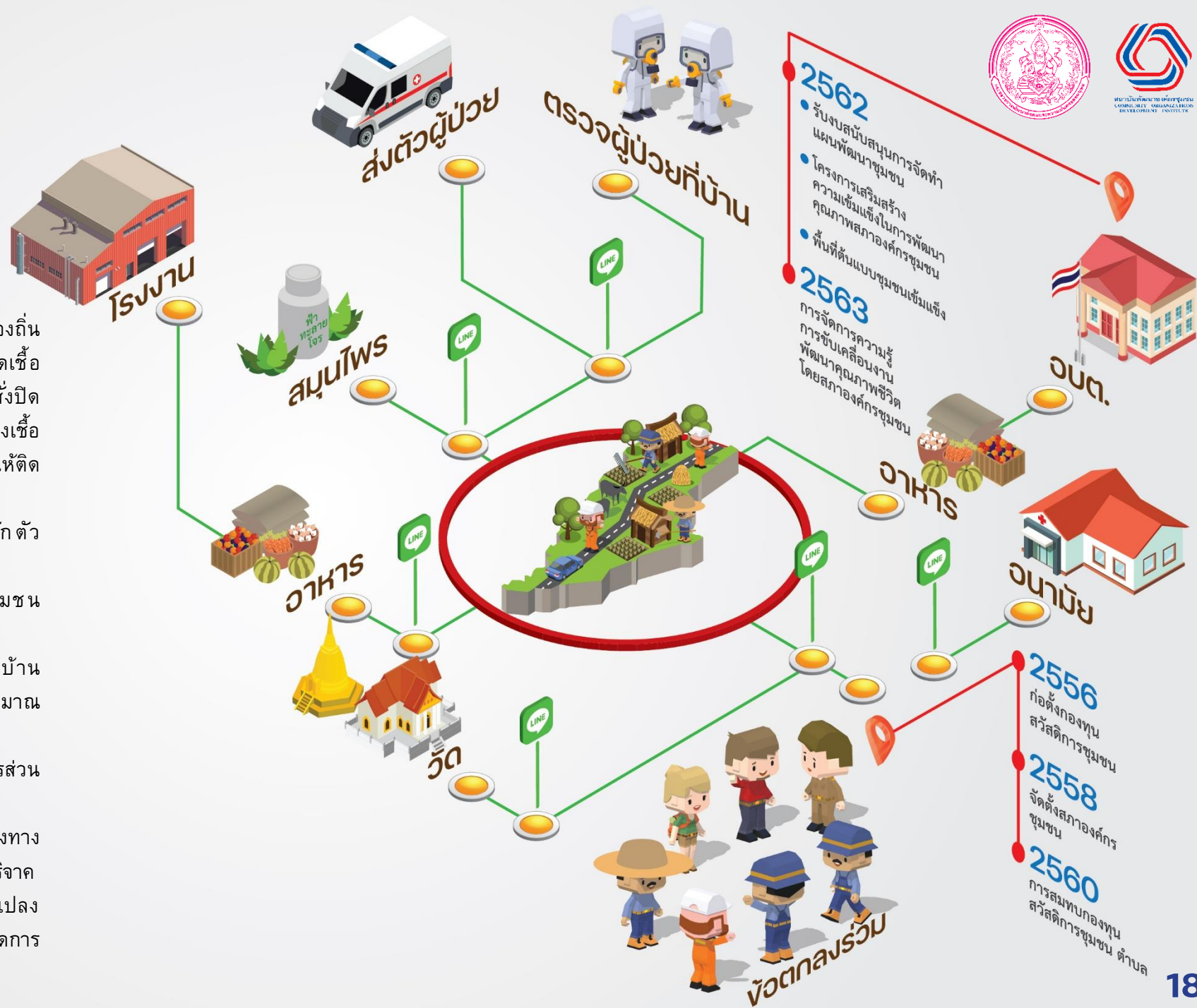
การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุก่อสร้างจากบริษัทเอกชน และร้านค้าวัสดุก่อสร้างในตำบล ด้านแรงงานจากช่างชุมชนที่อาสามาเป็นแรงงาน จากเพื่อนบ้านญาติพี่น้อง และเจ้าของบ้านเอง วัดในชุมชน ให้การสนับสนุนถุยังชีพให้แก่บ้านที่ได้รับการซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว

นับว่าเป็นความท้าทาย “การบริหารเงินแบบราชการที่ล่าช้ามาเป็นการบริหารจัดการงบประมาณด้วยตัวเอง”

ต.แจรงาม อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี

- การติดตามผู้เข้าร่วมงานฉาบปทกที่มีความเสี่ยงให้กักตัว การสร้างข้อตกลงร่วมที่ชัดเจนและที่สร้างความโปร่งใส
- การได้รับความร่วมมืออย่างเต็มใจจากหลายฝ่าย ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข
- การใช้สมุนไพรบรรเทาอาการเจ็บป่วย มีการตรวจผู้ป่วยที่บ้าน ส่งเสบียงอาหาร และกลุ่มเสี่ยงจำนวน 120 หลังคาเรือน (ประมาณ 360 คน)
- ภาคธุรกิจ / โรงงานอุตสาหกรรมบริจาคสิ่งของ องค์การบริหารส่วน ตำบลสนับสนุนค่าอาหารผู้กักตัว
- การมีรถ รับ-ส่ง ผู้ป่วย การสื่อสารสร้างความเข้าใจ ผ่านช่องทาง ไลน์หมู่บ้าน ระบบเสียงตามสาย เฟซบุ๊ก จดหมายขอขอบคุณผู้บริจาค นับว่าเป็นนวัตกรรมชุมชน กระบวนการการทำงานเปลี่ยนแปลง มสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนและทำให้ชุมชนมีอำนาจในการจัดการ องมากขึ้น

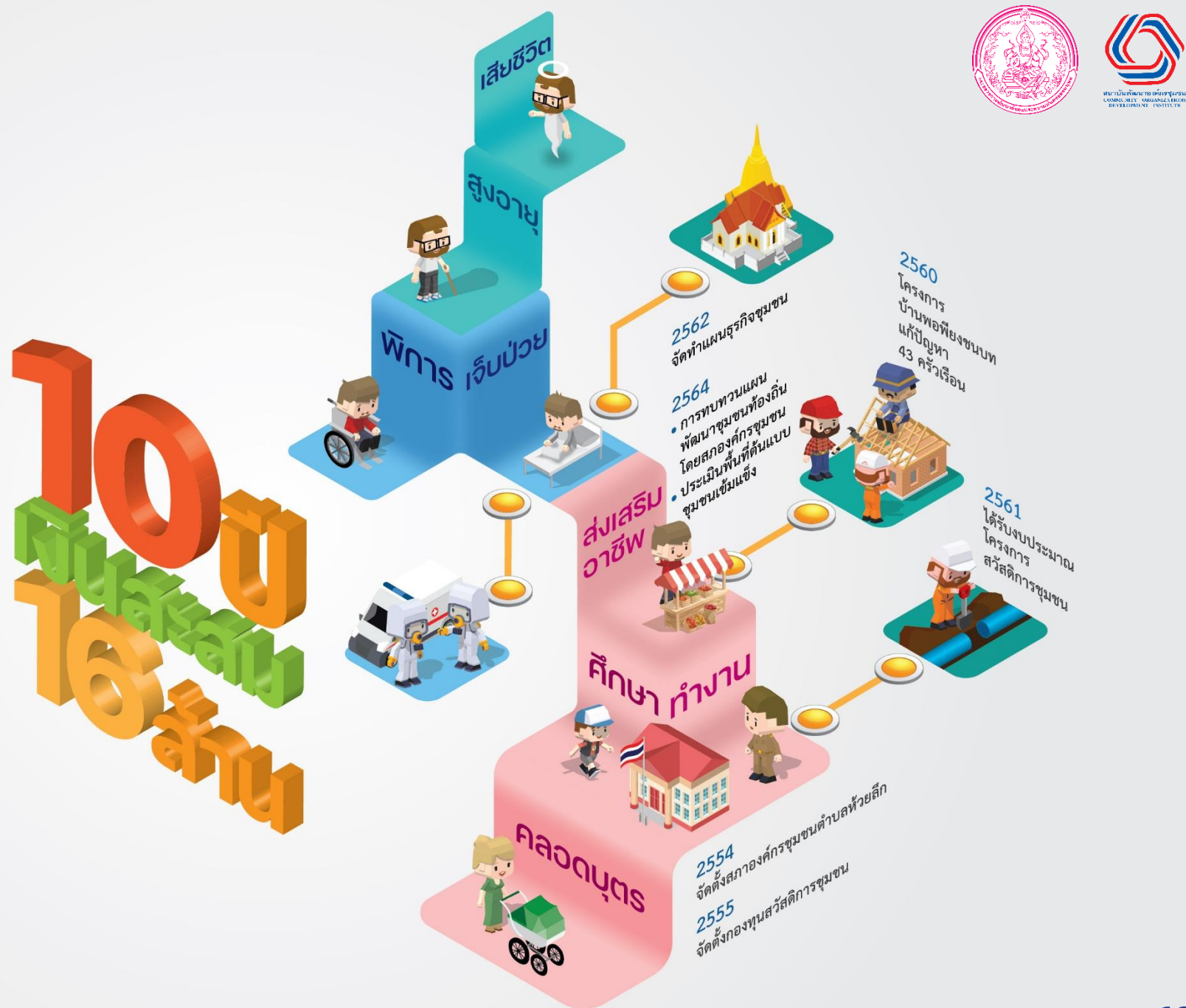
กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลห้วยลึก

ต.ห้วยลึก อ.เมือง จ.เพชรบุรี

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยลึก ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2554 เริ่มจากแกนนำจิตอาสาได้หารือร่วมกับท้องถิ่น เรื่องการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชน ปัจจุบัน ปี 2564 ระยะเวลา 10 ปี มีเงินกองทุนรวมจำนวน 16 ล้านบาท

กองทุนสามารถจัดสวัสดิการได้ครอบคลุมทุกช่วงวัย เด็กแรกเกิด วัยทำงาน ผู้สูงอายุ หรือเสียชีวิต ทำให้สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง การมีกติกากาการบริหารงานกองทุนที่ชัดเจน เช่น การหักเงินสมทบจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์จำนวน 10% การสื่อสารสร้างการรับรู้ถึงผลประโยชน์ การจัดสวัสดิการของกองทุนแก่สมาชิกได้รวดเร็ว

เกิดการขยายผลการทำงานไปยังการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น บ้านพอเพียง การซื้ออุปกรณ์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งหน้ากากผ้า เจลล้างมือและถุงยังชีพ ที่สำคัญผู้นำชุมชนเป็นต้นแบบที่ดีในการทำงาน อาสาสมัคร ต้องการให้คนในตำบลดูแลกันและกัน ชาวบ้านพร้อมใจเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกที่เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว การสร้างแรงบันดาลใจให้ประชาชนกองทุนสวัสดิการตำบลอื่นของจังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มทำนาข้าวเหนียว

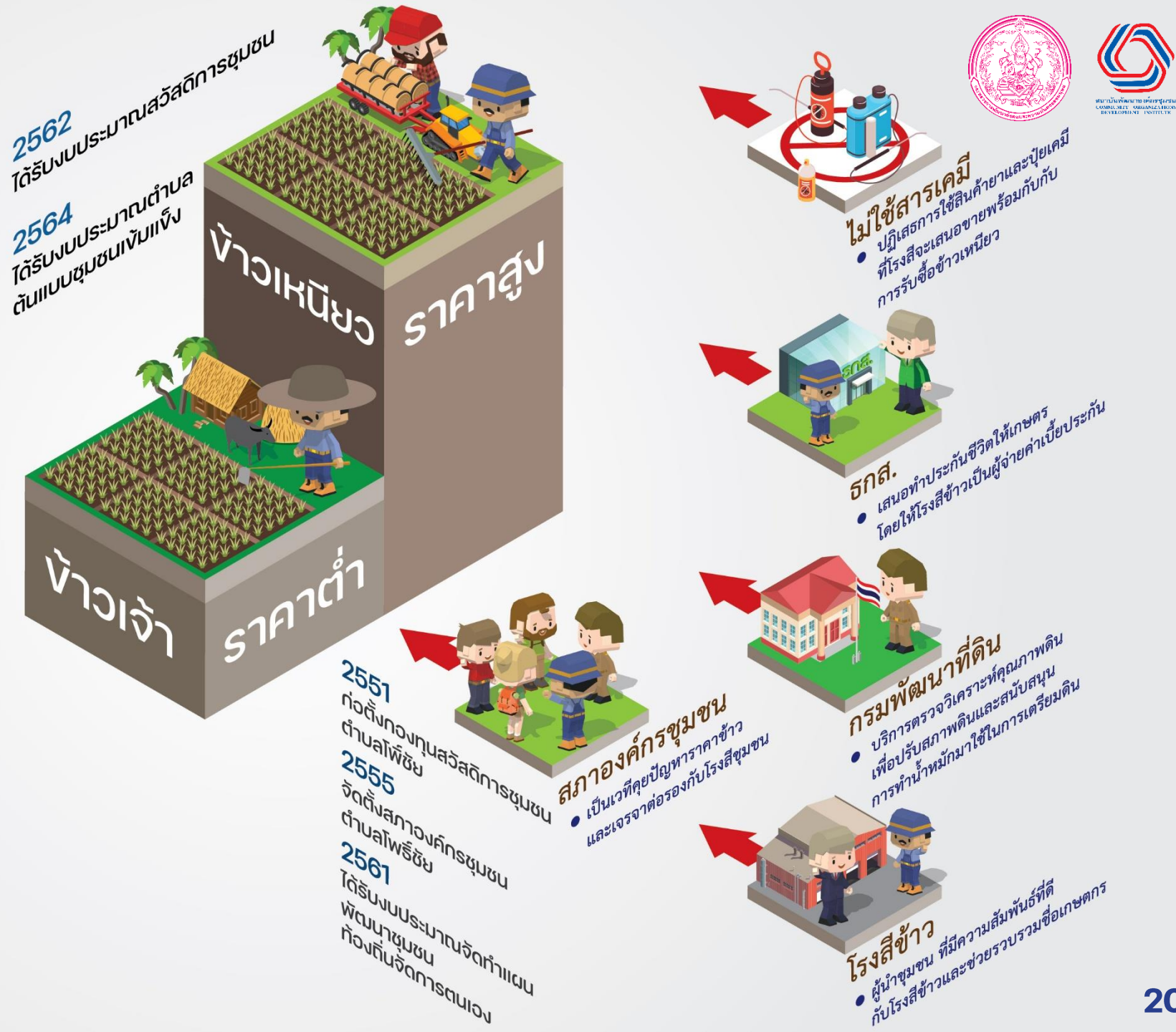
ต.โพธิ์ชัย อ.อินทร์บุรี
จ.สิงห์บุรี

ตำบลโพธิ์ชัย สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มภาคกลาง สภาพดินทั่วไปเป็นดินเหนียวและดินร่วนปนทราย เก็บกักน้ำได้ดีเหมาะแก่การทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าว

เมื่อสถานการณ์ราคาข้าวเจ้าตกต่ำ เกษตรในพื้นที่ 59 ครัวเรือน คิดว่าการทำนาข้าวเหนียวเป็นทางเลือกในการเพิ่มรายได้ มีการศึกษาหาความรู้วิธีการปลูกข้าวเหนียวจากอินเทอร์เน็ต ผ่านแพลตฟอร์มยูทูป (Youtube) หรือ กูเกิล (Google) องค์ความรู้ด้านการปลูกข้าวเจ้าเดิมสามารถนำมาปรับใช้ในการปลูกข้าวเหนียวได้

ผู้นำชุมชน สภาองค์กรชุมชน ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงสีข้าว เป็นตัวแทนเจรจาทันทีกับโรงสีข้าว และช่วยรวบรวมชื่อเกษตรกรที่สนใจ มีการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรและโรงสีข้าว ที่พร้อมรับประกันการซื้อขายผลผลิตจากกลุ่มทำนาข้าวเหนียว

กรมพัฒนาที่ดินตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน สนับสนุนการทำน้ำหมักที่ใช้ในการเตรียมดิน ธกส. เสนอทำประกันชีวิตให้แก่เกษตรกร โดยให้โรงสีข้าวเป็นผู้จ่ายค่าเบี้ยประกัน ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เสียงตามสาย การพูดจาสื่อสารระหว่างกัน เชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมกลุ่มทำนาข้าวเหนียว

โครงการแพะเงินล้าน

ต.โพงาม อ.สรรคบุรี
จ.ชัยนาท

ตำบลโพงาม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชนบท ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตร มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเกษตรและปัญหานี้สิน

มีการจัดทำแผนพัฒนาอาชีพและแผนการเลี้ยงสัตว์ให้กับประชาชน เกิดเป็นอาชีพทำ “ปุ๋ยหมักจากมูลแพะและฟาง” อาชีพเลี้ยงแพะทำกันอย่างแพร่หลายเป็น “อาชีพที่ง่าย” สอดคล้องกับกิจวัตรประจำวันของชาวบ้าน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในตำบล และเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ

ฟาร์มแพะขนาดใหญ่ในตำบลให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงและที่ดินเป็นพื้นที่ผลิตปุ๋ย จำนวน 5 ไร่ มีการอบรมออนไลน์เรื่องการทำปุ๋ยสูตรแม่โจ้ เรื่องการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักจัดการข้อมูล

การหนุนเสริมทั้งส่วนราชการ วิชาการ และภาคธุรกิจ ที่นำความเชี่ยวชาญของตนเองมาช่วยเหลือโครงการได้อย่างตรงความต้องการ การสร้างอาชีพทำปุ๋ยหมักจากมูลแพะและฟางเป็นการทำงานแบบเพิ่มอำนาจในการจัดการโครงการพัฒนาของชุมชน สร้างความเชื่อมั่นว่า “ชาวบ้านลุกขึ้นมาแก้ปัญหาตัวเองได้” ชาวบ้านคิดต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ “ชุดพร้อมปลูกต้นไม้” ที่ใช้หญ้าฟางทำปุ๋ย สร้างแบรนด์สินค้าโพจี (Pho-G)

ต.โคกขาม อ.เมือง
จ.สมุทรสาคร

ชาวบ้านเข้าถึงทรัพยากรที่หนุนเสริมให้เปิดตลาดนอกชุมชน การเชื่อมโยงถึงผู้บริโภคโดยตรง นำเสนอข้อดีของสินค้าและมีอำนาจในการกำหนดราคาขายมากขึ้น การเข้าถึงกองทุนชุมชนเพื่อนำเงินมาหมุนเวียนธุรกิจ การรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพเสริม

“บ้านใหม่โมเดล”

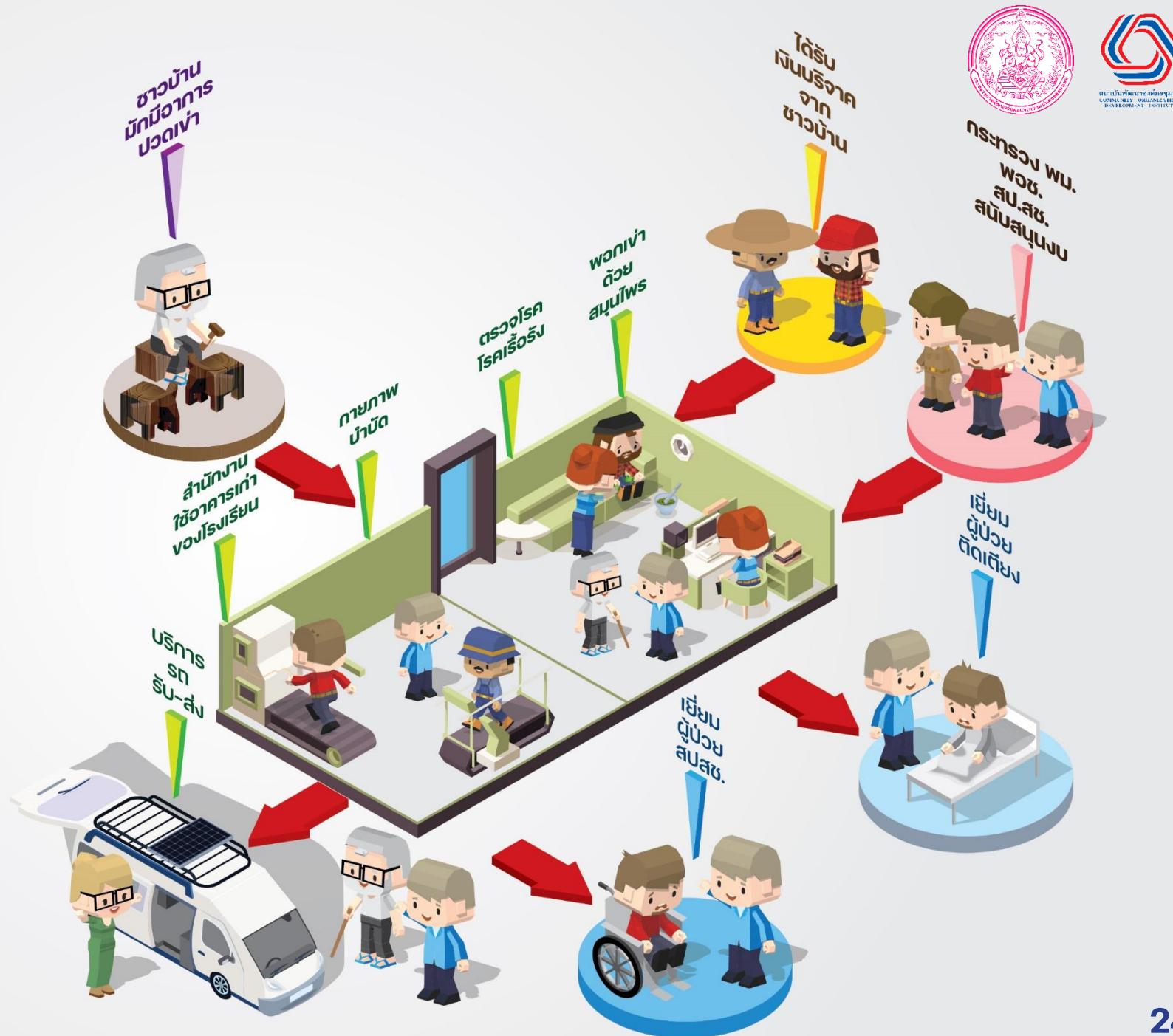
ต.บ้านใหม่ อ.พระนครศรีอยุธยา
จ.พระนครศรีอยุธยา

คณะทำงานโครงการพัฒนาชุมชนตำบลบ้านใหม่ ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุและกลุ่มคนเปราะบางอย่างมาก

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตในโครงการ “บ้านใหม่โมเดล” เกิดจากความต้องการดูแลสุขภาพของคนในตำบล ซึ่งเป็นผลจากการทำประชาคมและฐานข้อมูล มีจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบจัดกิจกรรม 5 วันต่อสัปดาห์ ได้แก่

- วันจันทร์ และวันพฤหัสบดี การเยี่ยมเยียนผู้ป่วยติดเตียงและผู้สูงอายุที่อยู่บ้าน โดยสภาองค์กรชุมชน
- วันอังคาร เป็นการเยี่ยมผู้ป่วยที่อยู่ในทะเบียนของ สปสช. ของอาสาสมัคร
- วันพุธ กิจกรรมพอกหัวเข้าด้วยสมุนไพร ทำอาหาร และกายบริหารของผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เรียกว่า “บ้านริมฝั่ง”
- วันศุกร์ บริการตรวจโรค “คลินิกโรคเรื้อรัง”

การสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนสวัสดิการวันละบาท และเงินบริจาคของชาวบ้านความรู้และการลงแรงมาจากผู้นำชุมชนที่เป็น ผอ. รพสต. และครูเกษียณอายุ นายก อบต. มีการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก พอช. กระทรวง พม. มีการวางแผนกิจกรรมต่อเนื่องด้วยการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์การดูแลผู้สูงอายุ 10 ปี (2559-2568) ของ อบต. บ้านใหม่

การปลูกมะพร้าวแปลงใหญ่

ต.เขาล้าน อ.ทับสะแก
จ.ประจวบคีรีขันธ์

ตำบลเขาล้าน ประชาชนเขาล้านส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ มะพร้าว ปาล์ม ยางพารา ฯลฯ สภาองค์กรชุมชนก่อตั้งเมื่อ ปี 2551 จนปี 2560 ได้มีการเริ่มแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านพอเพียง กองทุนสวัสดิการชุมชน ปี 2563 จัดทำแผนธุรกิจชุมชน ตั้งกลุ่มผลิตน้ำพริกแกง เป็นรายได้เสริม โดยใช้วัตถุดิบ ที่ปลูกในสวนมะพร้าวหลังบ้าน

การปลูกมะพร้าวแปลงใหญ่ เกิดเป็นนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิเสธการรับซื้อผลผลิตมะพร้าว และปัญหาสุขภาพของเกษตรกร เพราะใช้สารเคมีทางการเกษตรมากเกินไป

ระบบเกษตรแปลงใหญ่ เป็นระบบที่ดึงดูดทรัพยากรที่มีในตำบลมาใช้ประโยชน์ พื้นที่ปลูกมะพร้าวซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในตำบล การสนับสนุนสินเชื่อในการทำเกษตรจากสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3 แห่ง “ล้ง” หรือโรงรับซื้อผลไม้ขนาดใหญ่และโรงงานแปรรูปมะพร้าวที่มีความพร้อมในการรับซื้อลูกมะพร้าวคุณภาพดีป้อนระบบอุตสาหกรรม การประสานความร่วมมือจากภายนอกตำบล การเขียนโครงการเพื่อรับงบประมาณสนับสนุนความรู้ในการพัฒนาคุณภาพมะพร้าว การเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรผู้รับซื้อ ทำให้เกษตรกรมีอำนาจในการเจรจากับเจ้าแก้วและโรงงานรับซื้อมะพร้าว

Wong Chon Chum Chon พลังองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“ชุมชนไทยเข้มแข็ง เต็มพื้นที่ประเทศไทย”

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. แคนนำชุมชน กลไกสำคัญในการพัฒนา
ต.นางคณิศร อ.นางคณิศร จ.อำนาจเจริญ
2. สภาองค์กรชุมชนเป็นสะพานเชื่อมงานการพัฒนา
ต.บึงโขงหลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ
3. หม่อมไหม: สายใยการพัฒนาพื้นที่พื้นถิ่นอีสาน
ต.ชัยประสาธน์ อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์
4. วัฒนธรรมไทยพวนโพธิ์ตาก พื้นที่กลางร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
ต.โพธิ์ตาก อ.โพธิ์ตาก จ.หนองคาย
5. ไม้อัดบ้านดงยาว : เครื่องจัก - สาน - งานพัฒนาชุมชน
ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.นครพนม
6. ข้าวพันธุ์ดี วัตถุดิบต่ำลเชื่อมสู่ความมั่นคงทางอาหาร
ต.เขื่อน อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม
7. สวัสดิการชุมชนกระหัดบุญเพื่อชุมชน
ต.กระหัด อ.จอมพระ จ.สุรินทร์
8. นวัตกรรมชุมชนดงลิง เรื่องต๊อๆ รุงๆ สู่เศรษฐกิจชุมชน
ต.ดงลิง อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์
9. สภาองค์กรชุมชนตำบลสวาย ทำให้เห็น ทำให้เกิด แก้ให้เป็น
ต.สวาย อ.บราญค่างู จ.ศรีสะเกษ
10. สภาองค์กรชุมชนตำบลโคกสี จากปัญหาร่วมสู่การรวมพลังชุมชน
ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

ด.เสนางคนิคม อ.เสนางคนิคม
จ.อำนาจเจริญ

มีคนรุ่นใหม่ช่วยบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและงานด้านคอมพิวเตอร์ ในการจัดทำเว็บไซต์เพื่อขายสินค้าแปรรูปผ่านช่องทางออนไลน์

การพัฒนาศักยภาพของแกนนำชุมชนเป็นเพียงกระบวนการต่อยอดจากความเข้มแข็งที่เป็น
ฐานเดิมให้มีความแหลมคมมากยิ่งขึ้น

สภาองค์กรชุมชนเป็น สะพานเชื่อมงานการพัฒนา

ด.บึงโขงหลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ

“สภาองค์กรชุมชนเป็นสะพานเชื่อมการทำงานพัฒนา”

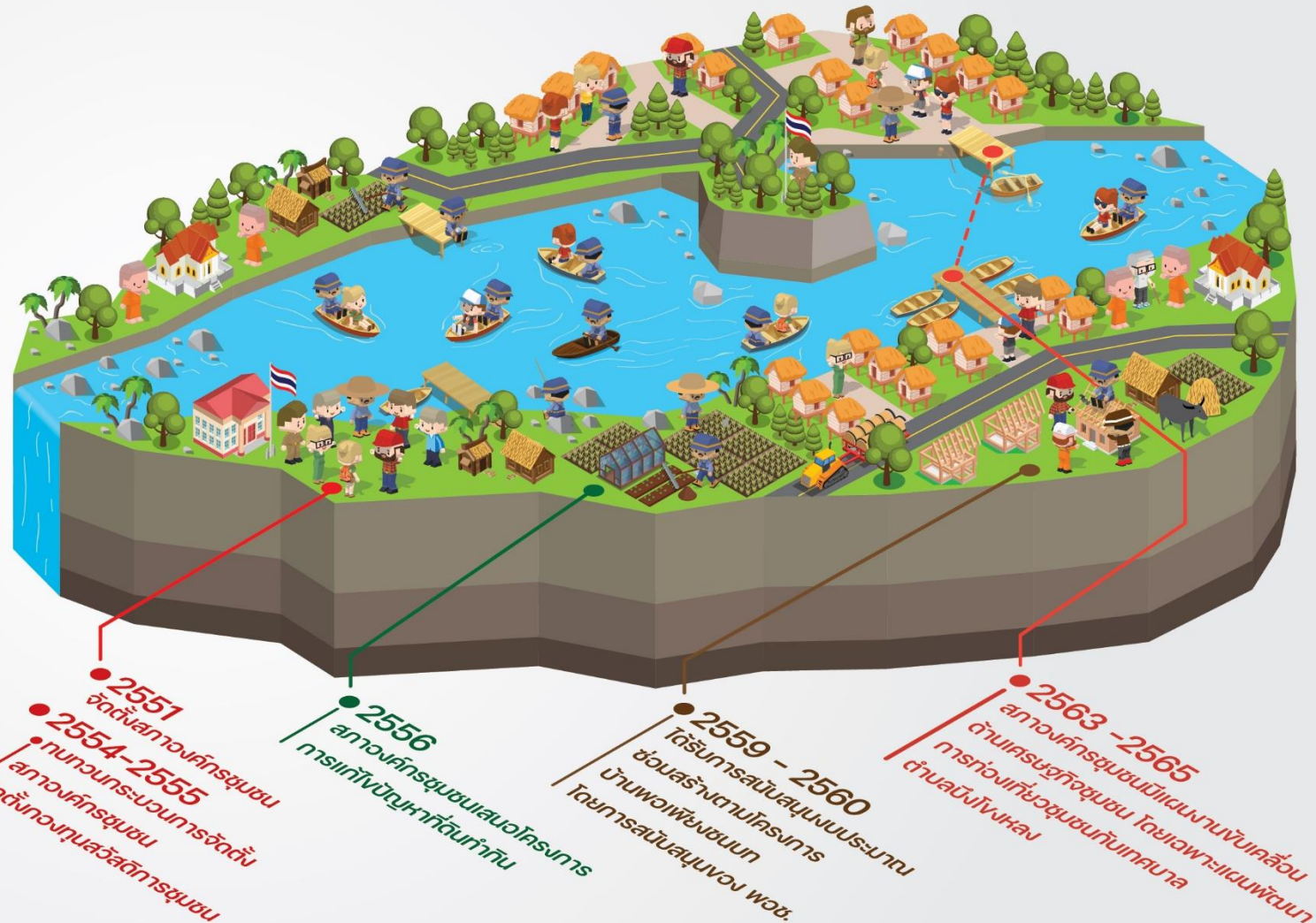
บึงโขงหลง แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับประเทศในปัจจุบัน เกิดจากความร่วมมือของชุมชนช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยการเชื่อมโยงเครือข่ายในท้องถิ่น ขยายภาคีงานเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนรวมเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เครือข่ายข้าว เครือข่ายก่อสร้าง เครือข่ายช่างชุมชน เครือข่ายประมงพื้นบ้าน เครือข่ายภูมินิเวศน์/วิถีวัฒนธรรม เครือข่ายร้านค้าชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น

ด้วยฐานทรัพยากรเดิมที่เกื้อหนุนทำให้การจัดท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้มีชื่อเสียงในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ของหน่วยงานและองค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วม

ความร่วมมือกันก่อให้เกิดการจัดทาแผนพัฒนาตำบลบึงโขงหลง และสามารถบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ.2561-2565)ในยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นด้านการเกษตรและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ก่อให้เกิดพลังหนุนเสริมให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลงทั้ง 12 ชุมชน เป็นหมู่บ้าน OTOP นวัตกรรม จัดทำฐานข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนและสร้างภาคีการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานจำนวนมากเช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ เทศบาลตำบลบึงโขงหลง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบึงโขงหลง สำนักงานเกษตรอำเภอบึงโขงหลง พมจ.บึงกาฬ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

ก่อให้เกิดการจัดตั้งศูนย์ปมเพาะสภาองค์กรชุมชนตำบลบึงโขงหลง เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลไกคณะทำงานสภาองค์กรชุมชนตำบลและแกนนำชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวถ่านาคาแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในปัจจุบัน

หม่อนไหม: สายใยการพัฒนา พื้นที่พื้นวิทย์พื้นถิ่นอีสาน

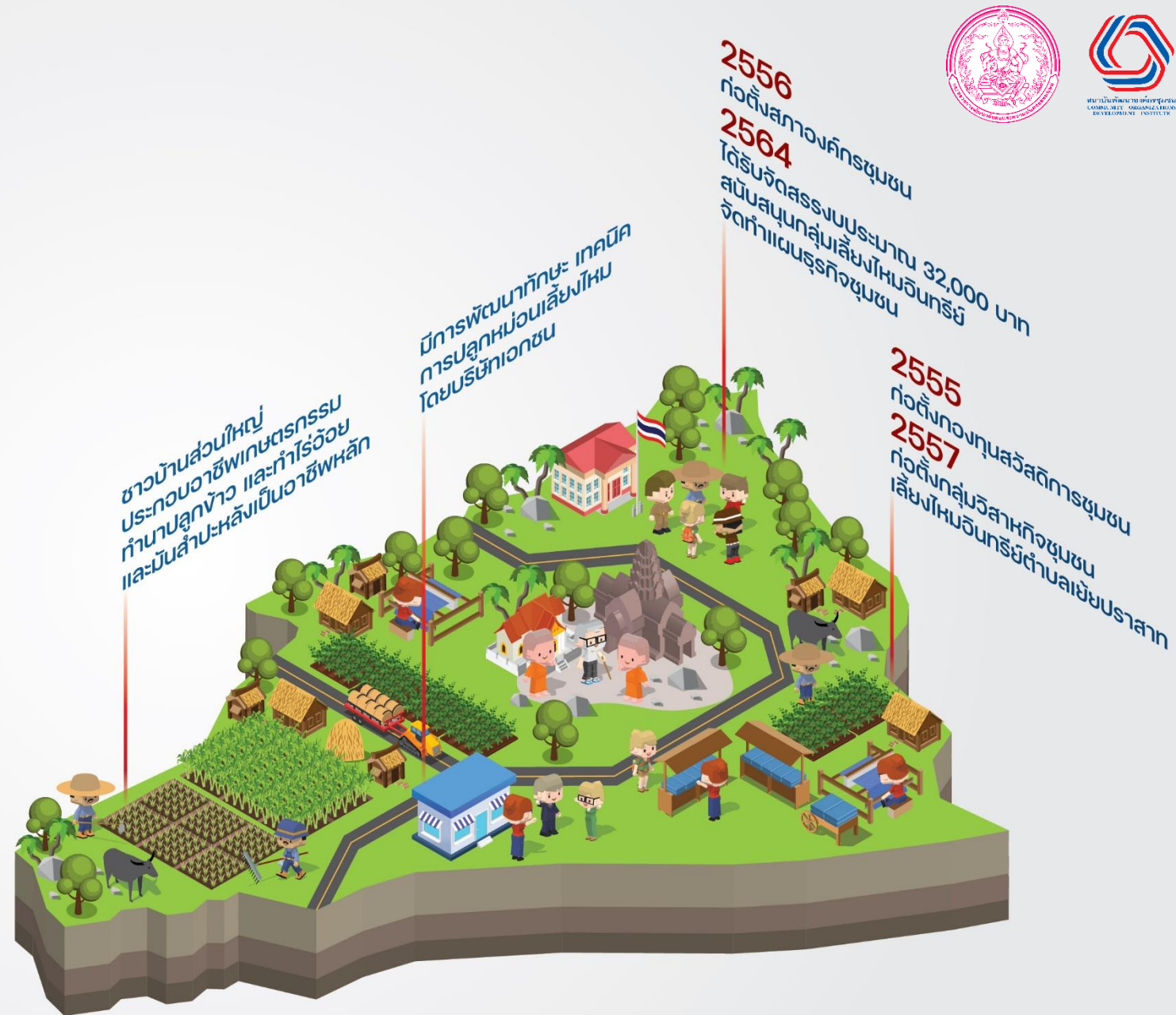
ต.เย้ยปราสาท อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์

ตำบลเย้ยปราสาทเป็นตำบลหน้าด่านของจังหวัดบุรีรัมย์ด้วยศักยภาพด้านภูมินิเวศน์ มีอ่างเก็บน้ำทุ่งกระเด็น หาดประสาธทอง อยู่ใกล้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 มีภูมิทัศน์สวยงามจึงถูกกำหนดให้เป็นเมืองหน้าด่านรองรับการท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาพื้นที่

สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งของตำบลเย้ยปราสาทคือการก่อเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไหมอินทรีย์ ที่เห็นว่าการทำนาทำไร่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ จึงได้ศึกษาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมด้วยตัวเอง และไปพัฒนาทักษะกับบริษัทจุลไหมไทย จำกัด จากนั้นได้ขยายสมาชิกในตำบลเย้ยปราสาทให้สามารถปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแบบอินทรีย์ ใช้ปุ๋ยชีวภาพ จากขี้วัว ขี้ควาย ขี้ไก่ ปุ๋ยน้ำหมักจากเศษอาหาร

สมาชิกที่มีที่ดินไม่มากสามารถปลูกหม่อนเลี้ยงไหมได้ ลงทุนครั้งเดียวสามารถดำเนินการได้ถึง 20 ปี ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการทำไร่ทำนา ต่อมา มีหน่วยงานรัฐเข้ามาสนับสนุน คือ ศูนย์หม่อนไหมนางรอง และพุทไธสง อบต.เย้ยปราสาท พัฒนาชุมชนอำเภอ เกษตรอำเภอ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

ทางกลุ่มมีเป้าหมายในการขยายจำนวนสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น ตั้งความหวังไว้ว่าอยากจะทำให้ตำบลเย้ยปราสาทเป็นแหล่งพักใจตัวไหมขายในเขตอีสานล่าง พัฒนาหาดประสาธทอง อ่างเก็บน้ำทุ่งกระเด็นให้เป็นสถานที่รับซื้อรังไหม ท้องถิ่นสามารถใช้เป็นโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

วัฒนธรรมไทยพวนโพธิ์ตาก

พื้นที่กลางร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

ต.โพธิ์ตาก อ.โพธิ์ตาก
จ.หนองคาย

“ความรัก ความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ไทยพวน เป็นฐานทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญ” หนุนเสริมให้ชาวไทยพวนตำบลโพธิ์ตาก ที่อพยพมาจากบ่อแต่นแก่นท้าวประเทศลาว ยังคงสืบสานอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไทยพวนมานานกว่าสองร้อยปี ความเป็นไทยพวนที่ไม่ได้หยุดนิ่งแต่เกิดการแลกเปลี่ยนกับชาวไทยพวนอื่นๆ และแปรเปลี่ยนเป็นมิติของวัฒนธรรมเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน อาหารพื้นถิ่น ที่อยู่อาศัย วิถีดั้งเดิมถูกนำมาสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยว

การสร้างลานวัฒนธรรมไทยพวน เป็นพื้นที่กลางในการจัดงาน เป็นจุดเชื่อมโยงคนในชุมชน เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าพื้นบ้าน ก่อให้เกิดการฟื้นฟูอาชีพของบรรพบุรุษ เช่นการทำข้าวเม่า เครื่องจักสาน การทอผ้า ทำไม้กวาดดอกหญ้า การแปรรูปข้าวฮางอก กล้วย และโฮมสเตย์

เกิดการจัดตั้งเป็นเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดลานวัฒนธรรมไทยพวนของตำบลโพธิ์ตาก ถูกบรรจุเป็นเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมของจังหวัดหนองคาย

วัฒนธรรมไทยพวนของบ้านโพธิ์ตากยังตั้งเป้าหมายสู่การเป็นพื้นที่อาหารปลอดภัย เพื่อสุขภาพของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

ไม้ไผ่บ้านดงยอ : เครื่องจัก - สาน - งานพัฒนาชุมชน

ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.นครพนม

“ใช้ทุนทางสังคมวัฒนธรรม ทุนมนุษย์และทุนทางธรรมชาติ”

สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลาง เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานพัฒนาตำบล เป็นพื้นที่กลางในการประสานความร่วมมือ การเชื่อมโยงคนทำงานในปี 2558 สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลางร่วมกับขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดนครพนม จัดเวทีประชุมค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ จนนำมาสู่การจัดตั้งกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่บ้านดงยอ จากความสามารถในการจักสานกระติบข้าวและหวดประกอบกับมีไม้ไผ่จำนวนมากในพื้นที่

ใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากทักษะความชำนาญเดิม เชื่อมโยงวัตถุดิบในท้องถิ่นและตลาด โดยได้รับการสนับสนุนจากขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดนครพนม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง พมจ. นครพนม ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ สสส. สำนัก 6 และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

กลุ่มจักสานยังได้วางแผนการปลูกไผ่ในป่าชุมชนเพื่อให้พอใช้ในระยะเวลา มีการเชื่อมโยงงานจักสานของชุมชนกับสินค้าเกษตรอื่นๆ เช่น สานชะลอมสำหรับใส่ไข่ไก่และลิ้นจี่ เปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากต่างคนต่างทำ มาเป็น“ทำด้วยกัน”บริหารจัดการต้นทุน การผลิต และรับผลประโยชน์ร่วมกัน การทำงานแบบกลุ่มก่อให้เกิด

- 1) ช่างฝีมือ จากการฝึกฝนและถ่ายทอดกันเองภายในกลุ่ม และจากการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก
- 2) การเข้ามาหนุนเสริมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่
- 3) การต่อยอดเป็นกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน อาทิ การผลิตปุ๋ยหมัก การคัดแยกและแปรรูปขยะ เกิดกลุ่มด้านอาชีพเช่น กลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโค กระบือ
- 4) การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านพอเพียง
- 5) การจัดสวัสดิการชุมชน
- 6) การส่งเสริมอาชีพรายได้เสริมธุรกิจชุมชน
- 7) การขับเคลื่อนงานเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ

ข้าวพันธุ์ดี วิถีคนตำบลเขื่อน สู่ความมั่นคงทางอาหาร

ต.เขื่อน อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม

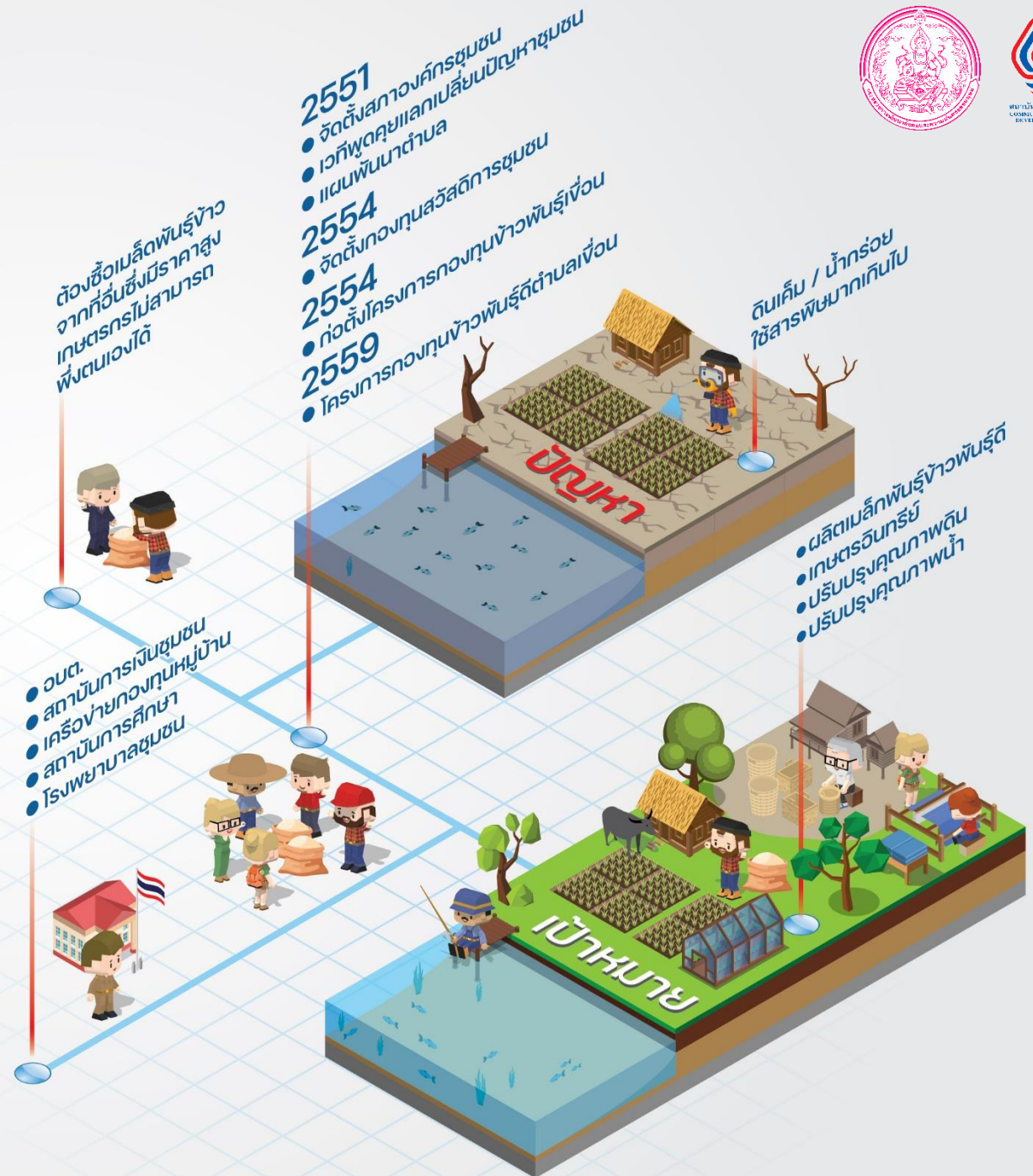
“สภาองค์กรชุมชนตำบลเขื่อนได้ทำการศึกษาข้อมูลชุมชนพบว่าเกษตรกรในพื้นที่ต้องซื้อพันธุ์ข้าวจากภายนอก ซึ่งมีราคาสูงมากกว่า 5,000,000 บาท/ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรไม่สามารถพึ่งพาตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ได้ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น”

จากปัญหาของเกษตรกรในชุมชนนมาสู่การแก้ไขปัญหาโดยสภาองค์กรชุมชนได้เสนอโครงการ ไปยังสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในปี 2559 จึงเกิดโครงการอนุรักษ์ข้าวพันธุ์ดี มีเป้าหมายส่งเสริม ให้เกษตรกรผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดีและทำเกษตรกรรมอินทรีย์ ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ชุมชนและปุ๋ยอินทรีย์ทำ การเกษตร ได้ผลิตข้าวพันธุ์ดี 4 สายพันธุ์ คือ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ข้าวเจ้ามะลิ 105 ข้าวเหนียวพันธุ์ กข. 22 ข้าวเหนียวพันธุ์อู๋เตี้ยเขียว ปัจจุบัน มีสมาชิกจำนวน 20 ครัวเรือน มีผลผลิตจากการคัดพันธุ์ข้าวจำนวน 2,000 กิโลกรัม

สภาองค์กรชุมชนได้ถ่ายทอดเทคนิคการผลิตข้าวพันธุ์ดีให้เกษตรกร ให้ความรู้ในเรื่องการ ปรับปรุงสภาพดิน การจัดการน้ำ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรนำผลผลิตไปขายในชุมชน ตลาดสีเขียว เช่น ตลาดสีเขียวข้างโรงพยาบาลโกสุมพิสัย และตลาดสีเขียวสวนศรีสวัสดิ์ จังหวัดมหาสารคามร่วมกับเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน

มีเป้าหมายต่อไปในการยกระดับไปสู่มาตรฐาน GPS (Participatory Guarantee Systems) หรือ การรับรองแบบมีส่วนร่วมในท้องถิ่นเพิ่มสัดส่วนพื้นที่แปลงการผลิตพันธุ์ข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของพื้นที่เพาะปลูกสามารถผลิตเมล็ดข้าวแบบอินทรีย์

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวยังก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกกลุ่มตลาดเขียวโกสุมพิสัย ตลาดเขียวศรีสวัสดิ์สภาอหังการแห่งเมืองมหาสารคาม

สวัสดิการชุมชนกระหาด บุญเพื่อชุมชน

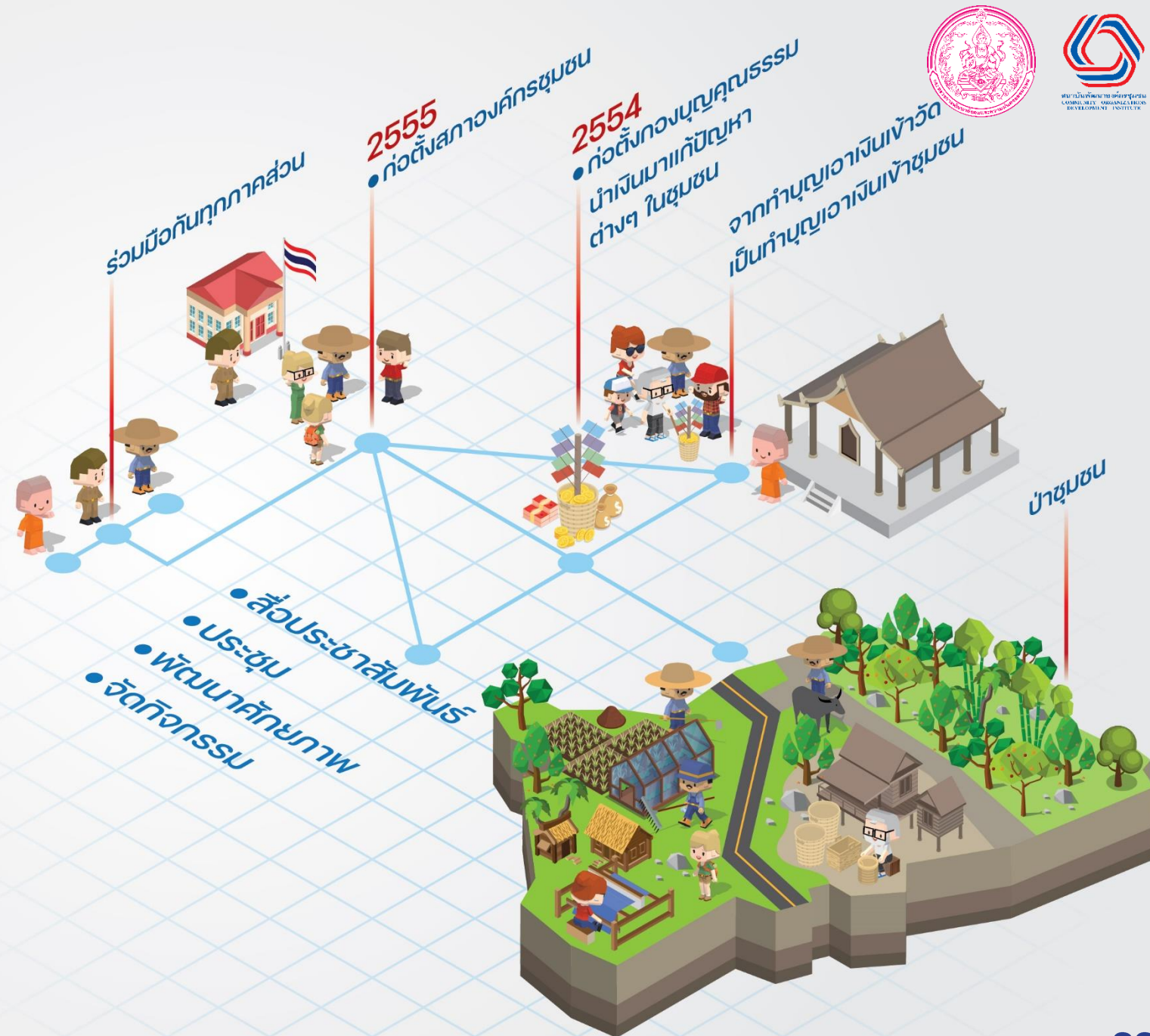
ต.กระหาด อ.จอมพระ จ.สุรินทร์

กระหาดชุมชนเก่าแก่กว่า 260 ปี ผ่านยุคสมัยแห่งการพัฒนาอันยาวนาน มีทั้งการโยกย้ายถิ่นฐาน การเข้าสู่แรงงานประมง โรงงานอุตสาหกรรม และการพัฒนาที่มาถึงชุมชนในนามของเส้นทางรถไฟสายอีสาน การปรับเปลี่ยนวิถีการเกษตรจากพืชพื้นถิ่นสู่พืชเศรษฐกิจ ก่อร่างสร้างตัวเป็นชุมชนกระหาดในวันนี้ มีกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีเงินทุนหมุนเวียนกว่า 18,000,000 บาท

มีภูมิปัญญาการรักษาแบบพื้นบ้าน การทอผ้า การจักสาน มีแหล่งน้ำและป่าชุมชน มีแกนนำชุมชนและความร่วมมือของชุมชนจนสามารถจัดตั้ง กองบุญคุณธรรมเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างกุศล กองบุญนี้เป็นการทำบุญเพื่อตนเองและผู้อื่น เป็นการรวมตัวเพื่อแบ่งปันบุญกัน

กองบุญคุณธรรมตำบลกระหาด เริ่มต้นจากแกนนำสตรี จำนวน 3 คน ในปี 2554 จนปัจจุบันมีสมาชิก 853 คน มีตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล อบต. พระสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน เป็นนวัตกรรมทางความคิดที่ว่าด้วย“หนึ่งบาทคือการทำบุญ” มีกลไกการดำเนินงาน คือ

1. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกและคนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและการดำเนินงานของกองบุญคุณธรรมเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง
2. การประชุมคณะกรรมการและสมาชิก มีการจัดประชุมคณะกรรมการ 2-3 เดือนต่อครั้ง
3. การพัฒนาศักยภาพแกนนำ ยกระดับของบุคลากรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบบัญชี การเขียนโครงการ

ต.ดงลิง อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์

เกิดการสร้างมูลค่าให้กับถั่วลิสงที่ปลูกโดยคนในชุมชน เป็นตัวอย่างให้คนในชุมชนเห็นว่า ถั่วลิสงสามารถสร้างงานสร้างรายได้ที่สูง และมีความยั่งยืน เพื่อที่จะให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวนาปรังมาปลูกถั่วลิสงมากขึ้น เพราะเริ่มมีปัญหาขาดแคลนน้ำทำนาปรัง ทางกลุ่มได้เสนอแผนของงบประมาณสนับสนุนจากโครงการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย และสำนักงานเกษตรอำเภอกมลาไสย เพื่อหาทางปลูกถั่วลิสงให้มีผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นและมีคุณภาพที่ดี

เกิดตลาดสินค้าชุมชน 3 ตลาด คือตลาดร้านค้าในชุมชนนอกชุมชน, ตลาดร้านค้า
งานประชุมสัมมนา งานเทศกาลต่างๆ, ตลาดร้านค้าออนไลน์

สภาองค์กรชุมชนตำบลสวย ทำให้เห็น ทำให้เกิด แก่ให้เป็น

ต.สวย อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

การแก้ไขปัญหาของชุมชนตำบลสวย เริ่มจากผู้นำชุมชนไม่ยอมละทิ้งปัญหา เล็กน้อยจนขยายสู่การแก้ปัญหาใหญ่ได้สำเร็จ เริ่มจากการตั้งสหกรณ์ร้านค้าชุมชน เมื่อเห็นว่าชาวบ้านไปซื้อของจากนอกชุมชนโดยไม่ได้รับผลตอบแทนใดๆ กลับมา แขนงนำจึงตั้งสหกรณ์ร้านค้าชุมชนขึ้น เมื่อสมาชิกมีความมั่นใจในสหกรณ์ ทางแกนนำได้ขยายสู่กองทุนสวัสดิการสำหรับสมาชิกจนปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 1,000 คน ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลสวย และตามมาด้วยการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลสวย

สภาองค์กรชุมชนถูกนำมาใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของตำบล เรื่องการจัดการน้ำ เนื่องจากชุมชนอยู่ติดกับจังหวัดสุรินทร์ เมื่อทางสุรินทร์ทำฝายกั้นน้ำส่งผลกระทบต่อชุมชน สภาองค์กรชุมชนได้เขียนโครงการให้กรมชลประทานแก้ไขปัญหาแต่ไม่สามารถแก้ไขได้ จึงได้จัดเวทีแก้ไขปัญหาจำนวนหลายครั้ง ร้องเรียนไปยังหน่วยงานราชการจำนวนมากแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ สภาองค์กรชุมชนจึงระดมทุนทำฝายชะลอน้ำยาว 360 เมตรเอง จนสามารถแก้ปัญหาได้

เมื่อชุมชนเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง นำมาสู่การริเริ่มโครงการอื่นๆ เช่น การจัดการขยะในชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาและวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ดอกลำเจียก ต้นตาล และต้นไผ่ พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในชุมชนจนกลายเป็นสินค้าขึ้นชื่อ เช่นขนมดอกลำเจียก ที่เป็นขนมโบราณเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีเพียงตำบลสวยเท่านั้นที่ยังคงสืบทอดการทำขนมดอกลำเจียก

หากไม่มีการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ของการรวมตัวเป็นสหกรณ์ร้านค้าในวันนั้น ที่สมาชิกแรกเริ่มยังไม่ค่อยมั่นใจนัก แต่ผ่านการทดสอบ ผ่านการดำเนินงานอย่างจริงจัง จนเกิดความเชื่อมั่น จึงมีแนวร่วมจำนวนมากในทุกวันนี้

สภาองค์กรชุมชนตำบลโคกสี

จากปัญหาร่วมสู่การรวมพลังชุมชน

ด.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

“สภาองค์กรชุมชนตำบลโคกสี” มีจุดเด่นในการแก้ปัญหาที่ทำกินของสมาชิก มีการร่วมต่อสู้ให้ได้มาซึ่งที่ทำกิน ส่งผลให้สมาชิกทุกคนทำงานเป็นทีม มีความสามัคคีกันนำมาสู่การร่วมตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีสินค้าจำหน่ายหลากหลาย เช่น กลุ่มผ้าพื้นเมือง กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มเกษตรอินทรีย์

ทุกโครงการที่ดำเนินการจะมีการประชุมคณะทำงานสภาฯ เพื่อติดตามประเมินผล มีการสรุปถอดบทเรียนเพื่อเป็นฐานข้อมูลและมีหลักฐาน/มีภาพถ่าย มีการจัดทำสรุปรายงานปิดโครงการ จัดทำรายงานการเงิน เกิดนวัตกรรมชุมชน ภาครัฐร่วมเคลื่อนงาน เป็นรูปธรรมสำเร็จ ถือได้ว่าบุคลากรทุกคนที่มีส่วนร่วมในขบวนการองค์กรชุมชนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทรงคุณค่า ตั้งแต่ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ท้องที่ ประธานสภาองค์กรชุมชน สมาชิก และภาคีเครือข่าย ล้วนหนุนเสริมให้ตำบลมีความเข้มแข็ง สิ่งที่น่าภูมิใจถึงคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่นการจัดสวัสดิการให้กับผู้ด้อยโอกาสและสวัสดิการให้กับสมาชิก ทำเรื่องที่ดินที่ทำกินโดยการจับพิกัดส่วนที่เป็นของชุมชนและของรัฐร่วมกับภาคี พัฒนากลุ่มอาชีพให้มีรายได้ องค์กรทำร่วมกับภาคีท้องถิ่น

ทุกภาคส่วนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลในบริบทหรือบทบาทที่รับผิดชอบทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยง มีการบริหารจัดการที่ดีผ่านรูปแบบคณะกรรมการ อีกทั้งชุมชนมีผลผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

สภาองค์กรชุมชนจะเข้มแข็งได้ รากฐานในความเป็นชุมชน ที่ตระหนักในความเป็นพลเมือง ที่มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกรรมการหมู่บ้าน อสม. ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษาทุกช่วงวัย ท้องถิ่น ท้องที่ วัฒนธรรมประเพณี ที่หลอมรวมเป็นหนึ่งทำให้การขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และมีที่ปรึกษาที่ดีในพื้นที่ ถือเป็นปัจจัยในความสำเร็จ ดังคำกล่าวที่ว่า “ให้ใจ ได้ใจมา ร่วมพัฒนา เป็นหนึ่งเดียว”

2557
• การทำงานในพื้นที่เกิดปัญหา มีการเรียกเข้าไปปรับทัศนคติ เนื่องจากเรื่องที่ดิน ทำให้ประชาชนมีความเห็นใจและได้ใจจากคนในพื้นที่ ทำให้การทำงานต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนจากคนในพื้นที่เป็นอย่างดี

W ช. พลังองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“ชุมชนไทยเข้มแข็ง เต็มพื้นที่ประเทศไทย”

ภาคใต้

- 1 ไร่เต็มสวนไทร ไร่เชื่อมโยงใจ
ต.ชัยพลาน อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี
- 2 บ้านนาเตย พื้นที่ชุมชนด้วยพลังแห่งความร่วมมือ
ต.นาเตย อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา
- 3 การสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ต.วิชิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต
- 4 หอมกลิ่นกาแฟที่ชุมพร กาแฟบ้านต้าสิงห์
ต.ต้าสิงห์ อ.เมือง จ.ชุมพร
- 5 จากภูเขาหิน สู่วิสาหกิจชุมชน
บ้านในวง ต.ในวงใต้ อ.ละอุ่น จ.ระนอง
- 6 กว่าจะเป็นโรงสีข้าวชุมชน การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ชาวควนรู
ต.ควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
- 7 จากหมู่บ้านสะवाद สู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน
บ้านต้าเสือ ต.อ่าวลึก อ.อ่าวลึก จ.กระบี่
- 8 ชนชันนากอน สัตว์ญาติคนนากอน
ต.นากอน อ.ทุ่งหว้า จ.สตูล
- 9 ลิบบง ชุมชนที่ไม่เคยหยุดพัฒนา
ต.เกาะลิบง อ.กันตัง จ.ตรัง
- 10 การสร้างวิถีเศรษฐกิจ ที่รองรับการเติบโตของชุมชน
ต.โคกม่วง อ.เวียงชัย จ.พัทลุง

ไข่เค็มสมุนไพร ไข่เชื่อมโยงใจ

ต.เขี้ยวหลาน อ.บ้านตาขุน
จ.สุราษฎร์ธานี

เมื่อมีการสร้างเขื่อนรักษาประภาหรือเขื่อนเขี้ยวหลานในปี 2525 ทำให้เกิดการอพยพชาวบ้านบริเวณพื้นที่สร้างเขื่อนไปยังที่ตำบลเขี้ยวหลานในปัจจุบัน

ทุกวันนี้พื้นที่ของเขื่อนเขี้ยวหลานและบริเวณใกล้เคียงได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น เรือรับจ้าง ไกด์นำทางในป่า โสมสเดย์ และการผลิตสินค้าพื้นเมือง ได้แก่ ผ้าทอ ขนม อาหารพื้นถิ่น

ไข่เค็มสมุนไพรเป็นสินค้าหนึ่งที่ทางชุมชนผลิตออกจำหน่าย นอกจากจะทำหน้าที่เป็นอาหารขึ้นชื่อของจังหวัดแล้ว ไข่เค็มสมุนไพรของเขี้ยวหลานยังทำหน้าที่เป็นการเชื่อมโยงภาคี ระหว่างกลุ่มโอท็อปนวัตกรรมวิถี กลุ่มผู้เลี้ยงไข่เปิดเพื่อสุขภาพ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มผู้สูงอายุ สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การผลิตไข่สมุนไพรเน้นการรักษามาตรฐาน โดยกระบวนการเลี้ยงเปิดที่มีคุณภาพ ไข่วัตถุดิบท้องถิ่นในการผลิตทั้ง ไข่, ใบเตย, ดินสอพอง

นอกจากเป็นรายได้เสริมแล้ว กระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกลุ่มยังเชื่อมเสริมสร้างศักยภาพให้กับสมาชิก ได้ฝึกฝนทักษะด้านอื่นๆ เช่น การประสานงาน การวางแผนโครงการ การต่อยอดธุรกิจ

บ้านนาเตย ปั่นคันชุมชน ด้วยพลังแห่งความร่วมมือ

ต.นาเตย อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา

ชุมชนบ้านนาเตยได้ชื่อตามต้นเตยที่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ เตยเป็นพืชใบยาวมีหนามแหลม มักขึ้นอยู่ตามริมทะเล ชาวบ้านนิยมนำมาทำเครื่องจักสาน 2547 เหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิส่งผลกระทบต่อคนในตำบลนาเตยทั้งด้านสภาพจิตใจ ออกทะเลไม่ได้ว่างงาน กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณูปโภค

ชุมชนร่วมกันฟื้นฟูตัวเองโดยได้รับการสนับสนุนจาก เครือข่ายสลัมสี่ภาค วิทยาลัยชุมชนพังงา มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 องค์การบริหารส่วนตำบลนาเตย มูลนิธิที่อยู่อาศัยเพื่อมนุษยชาติ (ประเทศไทย) ปั่นคันพื้นที่ อาชีพ คุณภาพชีวิตให้กับชุมชน เกิดเครือข่ายทางวิชาการ เกิดการสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดสวัสดิการชุมชน และพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

การสร้างความเป็นคองทางอาหาร

ด.วิจิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต

นอกจากจังหวัดภูเก็ตจะเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารในระดับสากลแล้ว ยังมีชุมชนที่สนใจดำเนินกิจกรรมเรื่องความมั่นคงทางอาหาร คือตำบลวิชิต มีความหลากหลายด้านอาหารการกิน จากผู้คนทั้งไทยพุทธ-มุสลิม-คริสต์

ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันกว่า 50 กลุ่ม ทั้งกลุ่มองค์กรทางการเงิน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มกองทุนสวัสดิการ สภาวัฒนธรรม

การสร้างความเป็นคองทางอาหารของคนในชุมชนขยายรวมไปถึงการรณรงค์เรื่องความปลอดภัยด้านอาหาร เช่น โครงการไม่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ การจัดทำแผนสุขภาพชุมชนตำบลวิชิต โครงการตลาดก้าวกาล โรงอาหารก้าวกาล โครงการอาหารสะอาด รสชาติอร่อย พัฒนากลไกการคุ้มครองผู้บริโภคระดับตำบล (ด้านอาหาร)

มีกิจกรรมอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยสภาองค์กรชุมชนร่วมกับชุมชนอนุรักษ์เขานากเกิดซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ ประสานภาคีเครือข่าย คือ พมจ. ภูเก็ต พอช. อสม. เทศบาลตำบลวิชิต องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภูเก็ต เกษตรชุมชน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สสส. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

หอมกลิ่นกาแฟที่ชุมพร กาแฟบ้านต้าสิงห์

ต.ต้าสิงห์ อ.เมือง จ.ชุมพร

ปัญหาอากาศแปรปรวนทำให้บ้านต้าสิงห์หันไปทำอาชีพอื่น เช่น สวนยางพารา สวนทุเรียน แต่ยังมีบางกลุ่มที่ “หัวใจสู้” รื้อฟื้นอาชีพดั้งเดิมของชุมชน คือ การปลูกกาแฟ ก่อตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟบ้านต้าสิงห์ เมื่อกิจการมั่นคงแล้วได้สนับสนุนให้มีการปลูกกาแฟในพื้นที่เพิ่มขึ้น เบื้องต้นได้แจกต้นกล้าฟรีเพื่อเป็นแรงจูงใจ รับสมาชิกและขยายฐานสมาชิก

กาแฟต้าสิงห์เป็นที่แรกในภาคใต้ที่ผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพ ไม่มีรสเปรี้ยว เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ นำมาเพาะต้นกล้าเป็นโรบัสต้าพันธุ์พื้นเมือง ปลูกในพื้นที่ตำบลต้าสิงห์ อ.เมือง จ.ชุมพร คนในพื้นที่จะรู้จักกันในนาม “ต้าสิงห์ดินแดง” ซึ่งเป็นดินแดงภูเขาไฟที่เหมาะสมกับการปลูกกาแฟโรบัสต้าและปลูกผลไม้ที่ให้ผลผลิตดีที่สุดใน เนื่องจากทั้งสภาพอากาศและดินมีความอุดมสมบูรณ์

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกาแฟบ้านต้าสิงห์ ได้ทำการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์กาแฟจากต้นกาแฟพื้นเมืองที่มีลักษณะเด่น คือ เมล็ดโต ขั้วถี่ ไม่เหนียว เก็บง่าย มาเพาะขยายพันธุ์จำหน่ายให้กับสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

จากภูเขาสิน สู่วิสาหกิจชุมชน

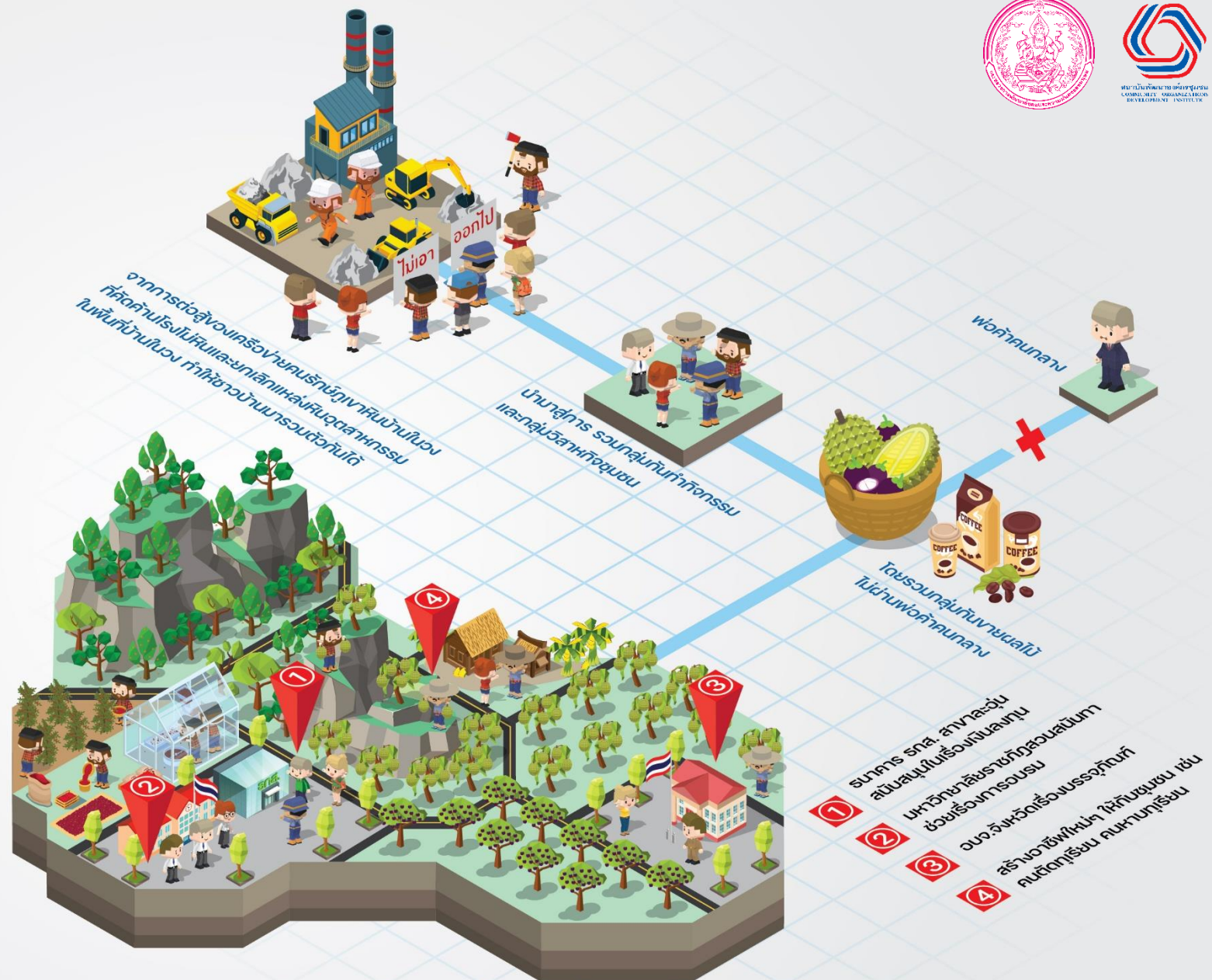
บ้านในวง ต.ในวงใต้ อ.ละอุ่น
จ.ระนอง

จากการต่อสู้เพื่อรักษาบ้านเกิดเมืองนอน ของ
เครือข่ายคนรักภูเขาสินบ้านในวง คัดค้านโรงโม่หินและ
ยกเลิกแหล่งหินอุตสาหกรรมในพื้นที่วิสาหกิจชุมชนบ้าน
ในวงเพื่อส่งเสริมผลผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

รวมกลุ่มกันทำกิจกรรม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
โดยรวมกลุ่มกันขายผลไม้ผ่านพ่อค้าคนกลาง ได้แก่
ทุเรียน มังคุด ทุเรียนแห้ง กาบหมากแห้ง ผลิตเสื้อผ้า
หมากสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อจำหน่าย การ
จ้างผ้าหมากสร้างงานให้กับคนในชุมชน

โดยได้รับการสนับสนุนจาก ธนาคาร ธกส. สาขา
ละอุ่น ในเรื่องเงินลงทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาใน
เรื่องการอบรม อบจ.จังหวัดระนองในเรื่องบรรจุภัณฑ์ และ
ได้รับมาตรฐานสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI)
มาตรฐาน GAP เป็นรับรองคุณภาพเพื่อส่งออกทุเรียนไปยัง
ตลาดต่างประเทศ

สร้างอาชีพใหม่ๆ ให้กับชุมชน เช่น คนตัดทุเรียน
คนหาทุเรียนสามารถทำรายได้ให้คนในชุมชน 20,000-
30,000 บาทต่อเดือนในช่วงเก็บทุเรียน และยังเป็น
การป้องกันพ่อค้าคนกลาง การตัดทุเรียนอ่อนอีกด้วย

กว่าจะเป็นโรงสีข้าวชุมชน การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ชาวควนรู

บ้านหนองโอน ต.ควนรู อ.รัตภูมิ
จ.สงขลา

ควนรู ชื่อที่สื่อความหมายได้หลายทาง บ้างว่ามาจากรูเม่น บ้างว่ามาจากชื่อต้นไม้ วันนี้ชุมชนได้สร้างความมั่นคงทางอาหาร ข้าวปลอดสารเคมี การรวมพลัง รวมปริมาณผลผลิต-เกษตรกรปลูกข้าวในโครงการเกษตรแปลงใหญ่ (นาแปลงใหญ่) การสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน ภายใต้วิสัยทัศน์ “ข้าวครบวงจร เกษตรกรต้องขายข้าวได้ตันละ 100,000 บาท โดยการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต”

การทำข้าวคุณภาพปลอดสารเคมีโดยการรวบรวมผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพผ่านมาตรฐาน GAP ในปริมาณมากสามารถสร้างตลาด แปรรูปเพิ่มมูลค่าของข้าวให้กับกลุ่มผู้ปลูกข้าวได้มีรายได้เพิ่ม

ประชาชนในตำบลควนรู ถือได้ว่าเป็นต้นแบบในการใช้พลังทางความคิด และร้อยเรียงวิถีสุขภาวะ ด้วยการพึ่งตนเองของชุมชน ท้องถิ่น และเป็นพลังหนุนเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู พัฒนาสู่ความเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการชุมชนด้วย “กระบวนการสภาประชาชน”

จากหมู่บ้านสะอาด สู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ชุมชนท่องเที่ยวบ้านถ้ำเสือ ต.อ่าวลึกใต้
อ.อ่าวลึก จ.กระบี่

“สร้างสุขให้คนข้างในชุมชนก่อนและค่อยให้คนในชุมชน
ส่งต่อความสุขให้กับผู้มาเยือน” เป็นหลักการทำงานของชุมชนบ้าน
ถ้ำเสือ ที่พัฒนาจากรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านสะอาดสู่การท่องเที่ยว
โดยชุมชน เมื่อมีผู้มาศึกษาดูงานมากขึ้น จึงได้ปรับหมู่บ้านเป็น
แหล่งต้อนรับคณะดูงานทั้งที่พัก ที่ท่องเที่ยว อาหาร และก้าวสู่
MICE & TOURISM บนฐานธรรมชาติ วิถีวัฒนธรรมประวัติศาสตร์
และโบราณคดี

ใช้เครื่องมือ CBMC ในการพัฒนาแผนธุรกิจเพื่อชุมชน
มองกลับไปทบทวนครอบครัวสามพี่น้อง คือ ธรรมชาติ คน ทุน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความผาสุกแก่ชุมชนโดยรวม สร้าง
การมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์จากการกระจายรายได้อย่าง
ทั่วถึงและเป็นธรรม ให้คนในแต่ละโซนพัฒนาการท่องเที่ยวตาม
บริบทและศักยภาพของตนเอง เชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่ม
OTOP กลุ่มภูมิปัญญา วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

รู้จักนำฐานทุนของพื้นที่มาเป็นจุดขาย เนื่องจากอำเภอ
อ่าวลึก เป็นพื้นที่ที่มีมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์อาศัยอยู่
3,000–5,000 ปี มีภาพเขียนสีที่แหล่งโบราณคดีถ้ำผีหัวโต เรียก
คนในยุคโบราณนั้นว่า มนุษย์ถ้ำ ปัจจุบันถูกนำมาใช้เป็นโลโก้
และสัญลักษณ์งาน สินค้าต่างๆ จำนวนมาก

ชันชีนาทอน สันตฺยาใจ คนนาทอน

ต.นาทอน อ.ทุ่งหว้า จ.สตูล

ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ตำบลเล็กๆ ริมหาดเลอันดามัน ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งภูเขา ฝืนนา ป่า และท้องทะเล เป็นชุมชนที่ผู้คน 2 ศาสนาอยู่ร่วมกันอย่างสันติและปรองดอง

ปี 2558 นาทอนประสบปัญหาขยะล้นตำบล อบต. ใช้งบประมาณจำนวนมากซื้อถังขยะ คนนาทอนสองหมื่นคนสร้างขยะวันละ 6 ตัน หนึ่งปี 2,160 ตัน ขยะถูกขนไปทิ้งในพื้นที่เช่าคนละอำเภอเสียค่าขนปีละ 1 ล้านบาท

ปัญหาหาด้านเกี่ยวกับการจัดการขยะทำให้คนในชุมชนลุกขึ้นมาหาทางออก อบต. จึงจัดกระบวนการความร่วมมือที่เรียกว่า “ชันชีนาทอน” ให้ทุกคนร่วมกันระดมความคิดในการแก้ปัญหา

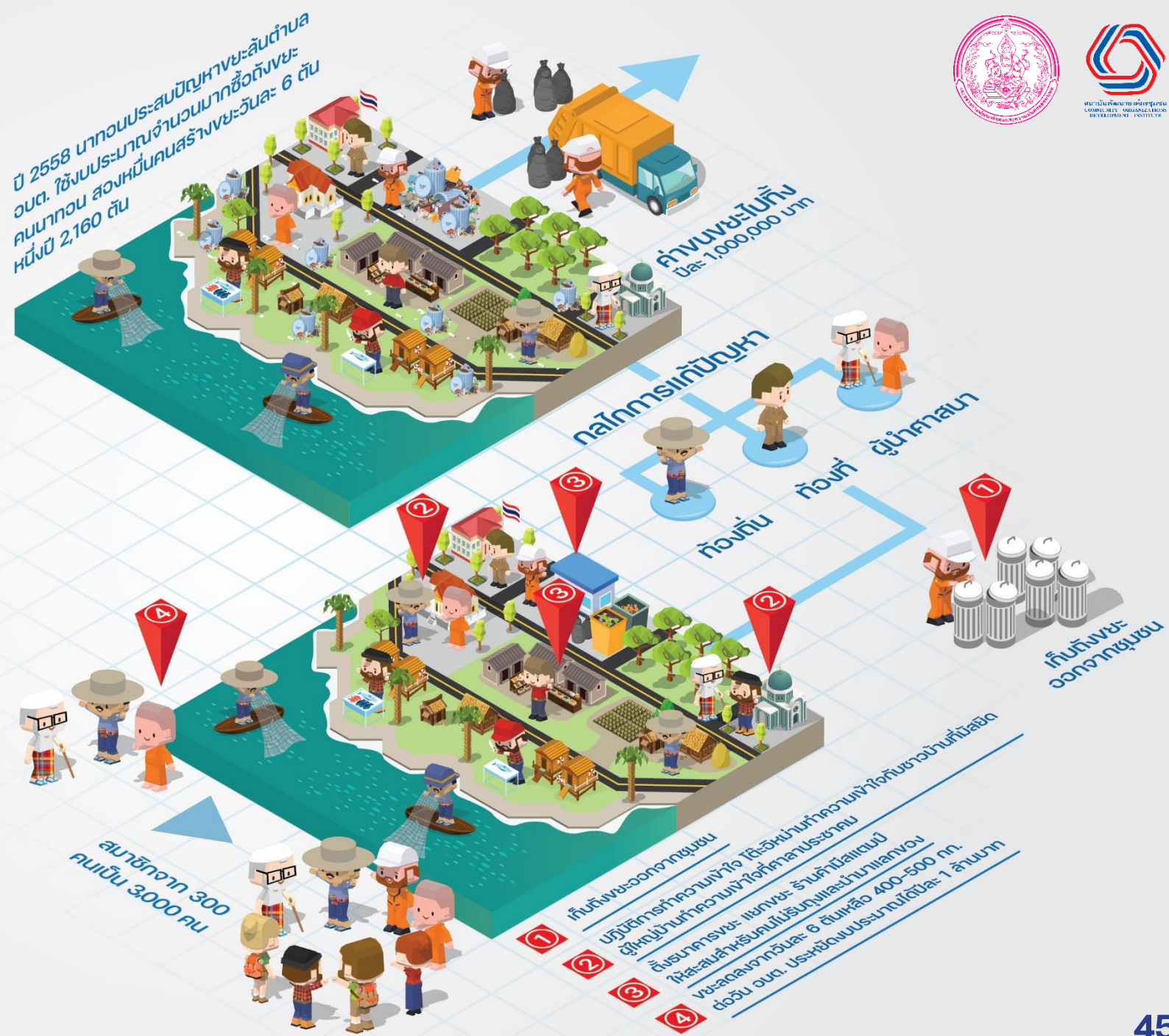
กลไกการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาขยะใช้เสาหลักของสังคม คือฝ่ายท้องถิ่น ฝ่ายท้องที่ ผู้นำศาสนา (พุทธ+อิสลาม) แกนนำชาวบ้าน ออกแบบมาตรการในการแก้ปัญหาและเพิ่มความสุขในทุกมิติ

การดำเนินการที่กระแทกใจคนในชุมชน คือ

- 1.เก็บถึงขยะออกจากชุมชน
- 2.ปฏิบัติการทำความเข้าใจ โต๊ะอิหม่ามทำความเข้าใจกับชาวบ้านที่มีสยิด ผู้ใหญ่บ้านทำความเข้าใจที่ศาลาประชาคม
- 3.ตั้งธนาคารขยะ แยกขยะ ร้านค้ามีแสดมบีให้สะสมสำหรับคนไม่รับถุงและนำมาแลกของ

4.ขยะลดลงจากวันละ 6 ตัน เหลือ 400-500 กก. ต่อวัน อบต. ประหยัดงบประมาณได้ปีละ 1 ล้านบาท

หลังเริ่มทำโครงการชันชีนาทอน กลุ่มออมทรัพย์เพิ่มสมาชิกจาก 300 คน เป็น 3,000 คน

ลิบง

ชุมชนที่ไม่เคยหยุดพัฒนา

ต.เกาะลิบง อ.กันตัง จ.ตรัง

ลิบงเป็นเกาะใน อ.กันตัง จ.ตรัง มีพื้นที่ประมาณ 45 ตารางกิโลเมตร จุดเด่นคือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีพะยูนประมาณ 180 ตัว เนื่องจากมีหญ้าทะเลที่เป็นอาหารของพะยูนอย่างอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านประกอบอาชีพ ประมง สวนยางพารา สวนผลไม้ และทำ homestay

ลิบงมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจการพัฒนาชุมชน จากความสำเร็จในการอนุรักษ์พะยูน แต่นอกเหนือจากนั้นลิบงยังก้าวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชุมชนประมง มี homestay เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่กระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน

พัฒนาการท่องเที่ยวแบบใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้โดรนเพื่ออนุรักษ์พะยูนโดยทางชุมชนได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) และ พอช. ใช้โดรนบินสำรวจตำแหน่งและจำนวนของพะยูนเพื่อวางแผนอนุรักษ์แทนการใช้เรือออกตระเวนหา ซึ่งสิ้นเปลืองพลังงานและให้นักท่องเที่ยวเห็นพะยูนแบบเรียลไทม์

โครงการ 'เขตพัฒนาพิเศษชุมชนต้นแบบ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน' หรือ Sea Farming สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นการทำประมงแบบ Smart Farmer เช่น ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง มีเครื่องวัดอุณหภูมิ น้ำ คุณภาพน้ำ มีกล้องวงจรปิดดูแลแทนคนเลี้ยง และสามารถควบคุมการเลี้ยงผ่านโทรศัพท์มือถือได้

โครงการบ้านมั่นคง ที่ได้รับการสนับสนุนจาก พอช. สร้างการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้คนในชุมชน เมื่อได้บ้านมาตกลงกันว่า ทุกครอบครัวที่ได้รับการช่วยเหลือจะต้องคืนเงินเพื่อเป็นกองทุนเดือนละ 10 เปอร์เซ็นต์ของงบที่ได้รับการช่วยเหลือ เพื่อนำเงินไปช่วยเหลือผู้เดือดร้อนรายอื่นต่อไป

การสร้างวิถีเศรษฐกิจ ที่รองรับการเติบโตของชุมชน

ด.โคกม่วง อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง

วิถีเกษตรของคนโคกม่วง คือการทำสวนยางพารา ผลไม้ ปลูกผัก แต่เมื่อราคายางพาราตกต่ำทำให้ชาวบ้านเผชิญปัญหาหนี้สิน รายรับไม่พอรายจ่ายจึงคิดหาวิธีการเพิ่มรายได้และความมั่นคงทางอาหาร เริ่มจากการสำรวจ พบว่าชาวบ้านใช้สารเคมีในการปลูกผัก ทำให้มีรายจ่ายสูงจึงหาวิธีการลดต้นทุนโดยทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง

เมื่อแก้ปัญหาหนึ่งได้คนโคกม่วงไม่ได้หยุดเพียงแค่นั้น เริ่มทำโมเดลต้นแบบสวนยางพารา เพิ่มปารักษ์น้ำ และปลูกพืชในระบบโรงเรือนต้นทุนต่ำ จนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาวพัฒนา การจัดการน้ำด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำตลอดแนวห้วยสังแก เพื่อเติมน้ำในบึงเก็บน้ำของหมู่บ้านให้มีใช้ตลอดปี โดยชุมชนร่วมกับหน่วยงานราชการและองค์กรในชุมชน การสร้างการเรียนรู้ให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์รายรับรายจ่ายครัวเรือนและชุมชน

วิเคราะห์วิถีชีวิตของคนในชุมชนและสร้างวงจรการเพิ่มรายได้ที่สอดคล้องกับวิถีของชุมชนอย่างยั่งยืน

- ส่งเสริมให้ประชาชนปลูกกล้วยไข่ ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพเสริมทดแทนรายได้จากสวนยางพาราที่ขาดหายไป เกิดวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาวพัฒนา ส่งขายในชุมชนและนอกชุมชน
- การแปรรูปผลผลิตเป็นเครื่องแกง ก๋วยจั๊พทอด ปลาตุ๋น
- ยกกระดับผักสวนครัวเป็นผักปลอดสารเคมี
- จัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดร้านค้าชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้เข้าถึงอาหาร และเป็นอาหารที่ปลอดภัย ประกอบด้วย
 - วิสาหกิจชุมชนผลิตเครื่องแกง ที่สามารถผลิตเครื่องแกงเพียงพอต่อความต้องการของหมู่บ้าน และสามารถส่งขายเป็นรายได้ของกลุ่ม
 - โรงสีข้าวชุมชน ซื้อข้าวจากพื้นที่ทำนา เอามาสีเป็นข้าวสารขายในศูนย์สาธิตการตลาดและร้านค้าชุมชน

WONG CHON CHON พลังองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“ชุมชนไทยเข้มแข็ง เต็มพื้นที่ประเทศไทย”

ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก

- 1 การแก้ไขสถานการณ์ด้าน สุภาพในชุมชนจากการ แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
- 2 ประเพณีห่มผ้าแดง
ต.พระสมุทรเจดีย์ อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ
- 3 การจัดสวัสดิการชุมชน อย่างบูรณาการ
ต.คลองใหม่ อ.สามพราน จ.นครปฐม
- 4 ผ้าทออ่างศิลา
เทศบาลเมืองอ่างศิลา อ.เมือง จ.ชลบุรี
- 5 กลุ่มผลิตปลาเนื้อมีเกล็ดเดียว
ต.คลองนา อ.เมือง จ. ฉะเชิงเทรา
- 6 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คลองลาวน
ต.สุนทรภู่ อ.แกลง จ.ระยอง
- 7 ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
ต.ตะกั่ว อ.เมือง จ.ตราด
- 8 การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเชื่อมโยงกับ
ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย
ต.เขาพระ อ.เมือง จ.นครนายก
- 9 ศูนย์อนามัยวัยเจริญพันธุ์
เทศบาลเมืองท่าใหม่ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
- 10 กับพริกเข้มแข็ง แหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ یتการค้าชายแดน
ต.ทับพริก อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว

การแก้ไขสถานการณ์ด้าน สุขภาพในชุมชนจากการ แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

เขตธนบุรี ตั้งอยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา
สภาองค์กรชุมชนเขตธนบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557
มีกลุ่มองค์กร เครือข่าย และกลุ่มต่าง ๆ จัดตั้งทั้งสิ้น 69 หน่วย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19
สภาองค์กรชุมชนเขตธนบุรี ได้เล็งเห็นว่า หากรอความช่วยเหลือ
จากหน่วยงานคงไม่ทัน จึงรวมตัวกันจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวัง ป้องกัน
และควบคุมโรคโควิด-19 แบ่งแผนการทำงานออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การเฝ้าระวัง การจัดอุปกรณ์ป้องกันและให้
ความรู้เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19
ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันดูแลตนเอง
การจัดทำหน้ากาก เจลแอลกอฮอล์ จุดล้างมือตามสถานที่ต่าง ๆ

ระยะที่ 2 ออกมาตรการให้สมาชิกในชุมชนถือปฏิบัติ
ร่วมกันอย่างเคร่งครัด จัดเวทีระดมความคิดเห็นสร้างการมี
ส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ จัดทำข้อมูล จนนำไปสู่การเกิด
ธรรมนูญชุมชนป้องกันโควิด 19

ระยะที่ 3 พันฟูและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบของการ
แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 การสนับสนุนให้สมาชิกปลูกผัก
สวนครัว เพาะเห็ด แบ่งปันกันในชุมชน

ประเพณีห่มผ้าแดง

ต.พระสมุทรเจดีย์ อ.พระสมุทรเจดีย์
จ.สมุทรปราการ

เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ ลักษณะทางภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำน้ำท่วมถึงพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นแหล่งอุตสาหกรรม สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จัดตั้งปี 2551-2552 ภายหลังได้มีการรื้อฟื้นการดำเนินงานขึ้นมาอีกครั้งปี 2562 มีประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนไฟฟ้าสมุทรปราการ

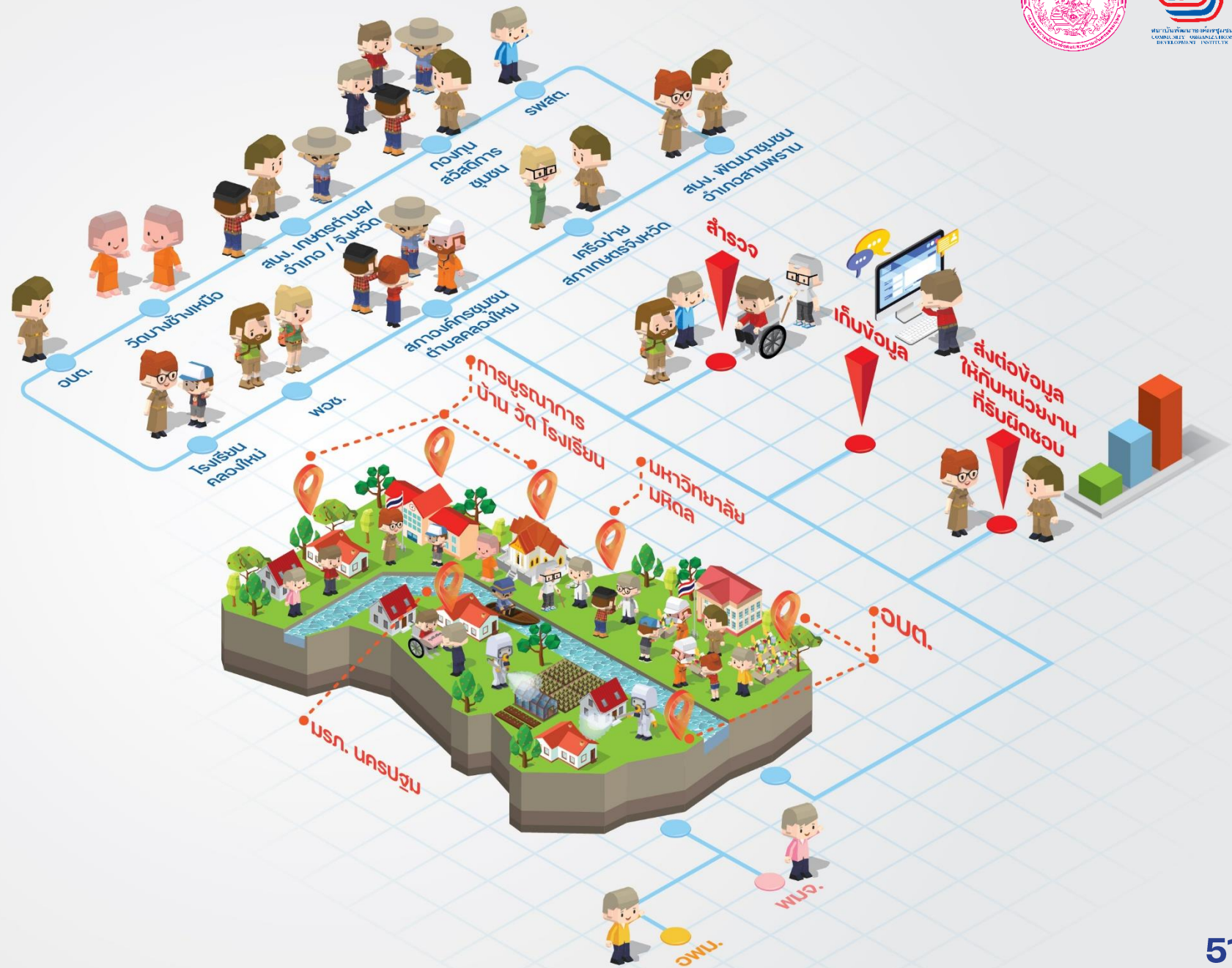
การดำเนินงานโครงการบ้านพอเพียงชนบท มีการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มเปราะบาง และผู้ยากไร้ด้อยโอกาส จำนวน 56 หลังคาเรือน การอบรมสร้างอาชีพด้วยผลิตภัณฑ์จากผ้า การให้ความช่วยเหลือช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จัดหาถุงยังชีพ แจกจ่ายให้กับผู้ที่กักตัว/ผู้ติดเชื้อ ควบคู่กับการค้นหาเชิงรุกภายในชุมชน

เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ มีการรื้อฟื้นประเพณีห่มผ้าแดงเชื่อมความสัมพันธ์ในชุมชน การห่มผ้าแดงจำเป็นต้องมีการตัดเย็บด้วยมือ คนในชุมชนเข้ามาร่วมแรงร่วมใจในการจัดงานนมัสการพระสมุทรเจดีย์ ถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยอาศัยศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

ด.คลองใหม่ อ.สามพราน
จ.นครปฐม

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายของชุมชน การบูรณาการบ้าน วัด โรงเรียน แจกถุงยังชีพให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง เป็นประจำ ทุกเดือน 47 ครวี่เรือน อบต. คลองใหม่ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในสถานการณ์โควิด 19 มหาวิทยาลัยมหิดล เข้ามาตรวจสุขภาพ ชาวบ้าน

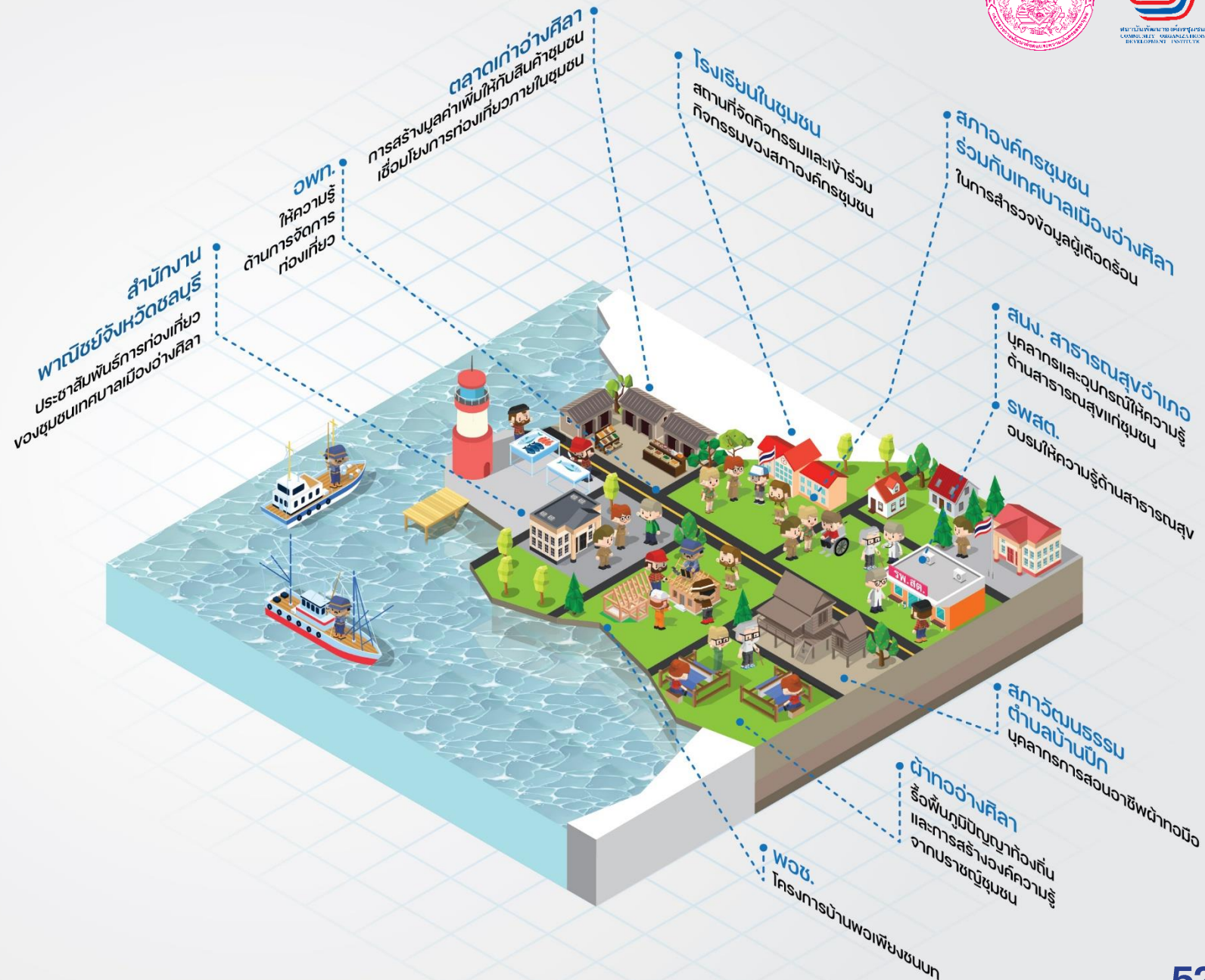
ผ้าทออ่างศิลา

เทศบาลเมืองอ่างศิลา อ.เมือง
จ.ชลบุรี

เทศบาลเมืองอ่างศิลา อยู่ก่อนไปทางตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองชลบุรี มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล สภาองค์กรชุมชนเทศบาลเมืองอ่างศิลา เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2555

เริ่มแรกการพัฒนาชุมชนเริ่มจากการเป็นกองทุนประจำตำบล มีการกำหนดให้ชุมชนบ้านปึกเป็นเสาหลักของสภาองค์กรชุมชน เทศบาลเมืองอ่างศิลา มีการจัดทำประชาคมประชาชนในหมู่บ้าน กลายเป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี มีการสำรวจครัวเรือนผู้เดือดร้อน การแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และสนับสนุนช่างฝีมือในการคิดคำนวณแบบการก่อสร้าง

ผ้าทออ่างศิลา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (องค์การมหาชน) อพท. สภาวัฒนธรรมตำบลบ้านปึก สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรในการฝึกสอนอาชีพผ้าทอมือ อบรมการพัฒนาชุมชน สนับสนุนส่งเสริมเรื่องการพัฒนาสินค้าชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้ความรู้ด้านสาธารณสุข ฯลฯ

๓. คลองนา อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) ส่งเสริมการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ส่งเสริมการแปรรูปผลไม้สดเดียว ให้กลายเป็นสินค้าของดีเมืองแปดริ้ว

องค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนให้ความช่วยเหลือการ
ดำเนินการของสภาองค์กรชุมชน เป็นหน่วยงานจำหน่ายสินค้า เป็น
สถานที่อบรมและเรียนรู้ของชุมชน

มีการบูรณาการทุกภาคส่วนงาน ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล
สุขภาพตำบล รพสต. องค์การบริหารส่วนตำบล ส.ส. ส.ว. เข้ามา
ช่วยเหลือประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างความร่วมมือกับทหารและ
กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมต.)
เกษตรอำเภอ สนับสนุนพันธุ์ไม้ในชุมชน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 มีการ
ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนอย่างทันท่วงที

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คลองลาวน

ด.สุนทรภู่ อ.แกลง จ.ระยอง

เทศบาลตำบลสุนทรภู่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม สภาองค์กรชุมชนสุนทรภู่ ประกอบด้วย 13 ชุมชน การทำงานเริ่มจากกระบวนการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการทำงานโครงการบ้านพอเพียง ดำเนินการเสร็จแล้ว 36 ครัวเรือน

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เทศบาลตำบลสุนทรภู่ เข้ามาเป็นหน่วยงานพันธมิตรในการดูแลและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สวนพฤษภาคมศาสตร์ระยอง ให้ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลสุนทรภู่มีเครือข่ายมากกว่า 20 กลุ่ม มีหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่เป็นจำนวนมาก

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองลาวน เป็นกิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติบริเวณสองฝั่งคลองที่เต็มไปด้วยป่าชายเลนของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน

ต.ตะกวง อ.เมือง จ.ตราด

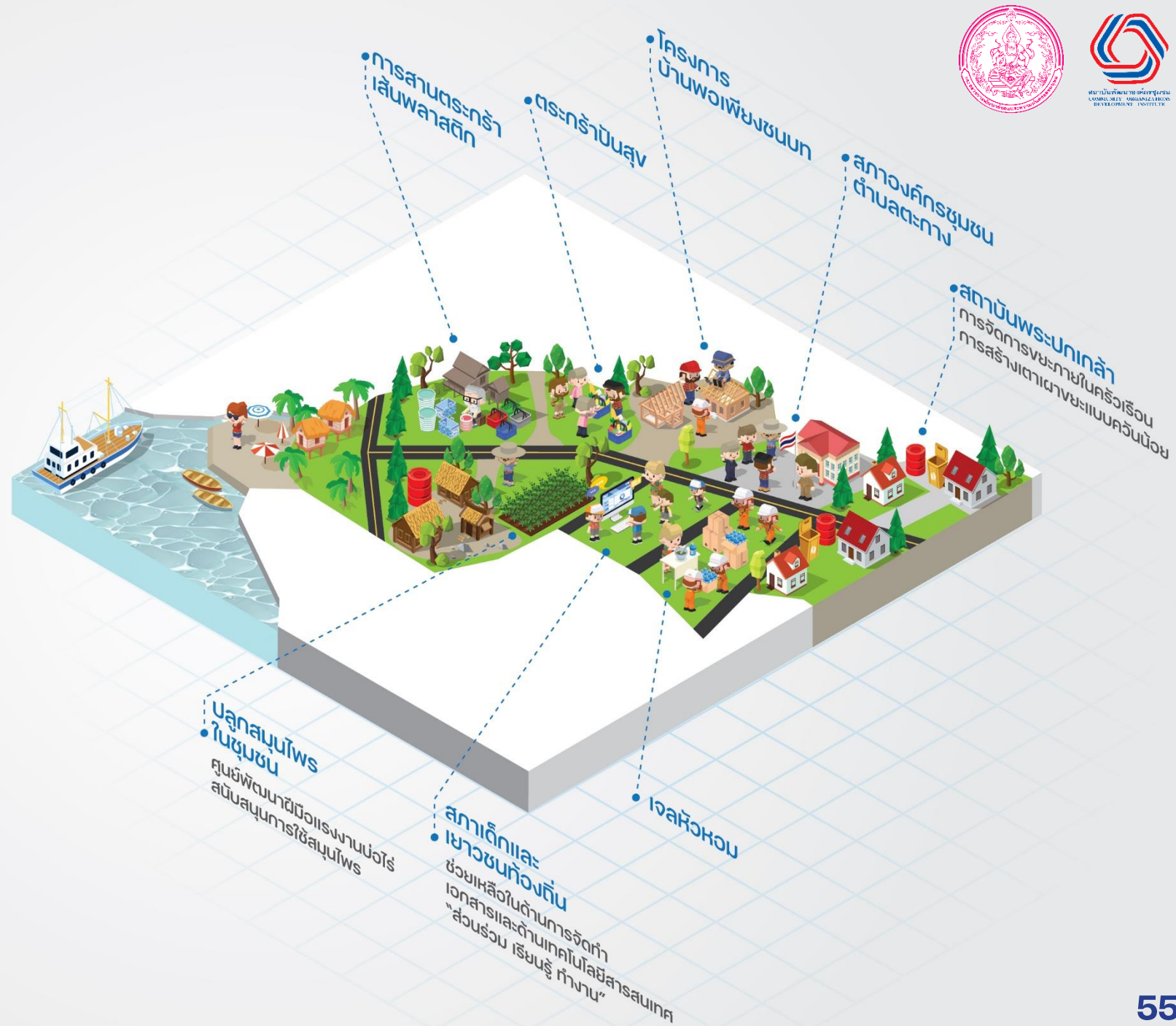

เทศบาลตำบลตะกวง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายเขาเลียบฝั่งทะเล แบ่งออกเป็นพื้นที่เกษตรกรรม 16,205 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ (ป่าสงวน) 24,375 ไร่

สภาองค์กรชุมชนตำบลตะกวง ก่อตั้งช่วงปี 2559-2560 มีการประชุมร่วมกันสำรวจความคิดเห็นการช่วยเหลือกลุ่มผู้เดือดร้อนและผู้ด้อยโอกาส เกิดการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย 168 หลังคาเรือน

มีการส่งเสริมการสานตะกร้าเส้นพลาสติก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น เม็ดมะม่วงหิมพานต์ สับปะรดกวน การปลูกผักปลอดสารพิษ มีการเชื่อมโยงทำงานร่วมกับสภาองค์กรชุมชนและหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน สนับสนุนการจัดการขยะครัวเรือนภายในชุมชน การจัดอบรมและส่งเสริมการประกอบอาชีพต่างๆ ภายในชุมชน มีการประชุมทุกเดือนร่วมกับท้องที่ท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย ได้แก่ สภาเด็กและเยาวชนท้องถิ่น ช่วยเหลืองานด้านการจัดทำเอกสารและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วม เรียนรู้ ทำงาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สนับสนุนการจัดทำตะกร้าปิ่นสุข ถูยั้งชีพช่วยเหลือในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 การปลูกสมุนไพร การสอนทำเจลห้วหอม ฯลฯ

การพัฒนาการท่องเที่ยวใน ชุมชนเชื่อมโยงกับความ ร่วมมือของภาคีเครือข่าย

ต.เขาพระ อ.เมือง จ.นครนายก

ตำบลเขาพระ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบทาง
ตอนบนเป็นที่ราบสูง ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ดิน
ส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เหมาะกับการเพาะปลูก

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชน เป็นการทำงาน
ร่วมกันกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สภาองค์กรชุมชน องค์การ
บริหารส่วนตำบล มีเครือข่ายการทำงานเชื่อมโยงทั้งระดับ
ตำบล อำเภอ และจังหวัด ขั้นตอนการทำงาน
การสำรวจข้อมูล (กลุ่มอาชีพ) จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และทุนชุมชน

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย หน่วยงานท้องถิ่น
ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ เข้ามาร่วม
รับรู้ปัญหาและการทำงาน กรมการพัฒนาชุมชน
สนับสนุนการพัฒนาอาชีพของสมาชิกในชุมชน
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย (กศน.) ให้ความรู้เรื่องแปรรูปอาหารและการ
ถนอมอาหาร กรมการท่องเที่ยว สนับสนุนการสร้าง
มาตรฐานการท่องเที่ยว ผ่านการรับรองโฮมสเตย์ของ
ชุมชน เป็นต้น

ศูนย์อนามัย วัยเจริญพันธุ์

เทศบาลเมืองท่าใหม่ อ.ท่าใหม่
จ.จันทบุรี

เทศบาลเมืองท่าใหม่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบไม่สม่ำเสมอ
ลุ่มๆ ดอนๆ เป็นภูเขาและชายเลน ดินเป็นดินปนทราย มีเนินเขา
เตี้ยๆ ด้านทิศตะวันออก

“คน” เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาความเข้มแข็งของ
ชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สนับสนุนงบประมาณใน
การดูแลและส่งเสริมการพัฒนาคนในพื้นที่ สภาองค์กรชุมชน
เทศบาลเมืองท่าใหม่ มีการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น
การพัฒนาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านพอเพียงชนบท ปี 2562 –
2564 จำนวน 77 หลัง ทำให้เกิดการพัฒนากองทุนบ้านพอเพียง
จำนวน 170,000 บาท การลดการใช้สารเคมีในการเกษตร
การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มีกลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงไก่แบบปล่อยตาม
ธรรมชาติ การแปรรูปสละลอยแก้ว

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย โรงพยาบาลสนับสนุนความรู้
เรื่องอาหารปลอดภัย โรงเรียนให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา อาหาร
สุขภาพร่างกาย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส.) สนับสนุนกิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษจากการใช้สารเคมีใน
ครัวเรือนและชุมชน ศูนย์อนามัยวัยเจริญพันธุ์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่
เยาวชนในด้านเพศศึกษา การดูแลสุขภาพช่วงวัย การตั้งครีร์
สร้างความเชื่อใจผ่านการทำงานด้านสุขภาพ และให้สภาองค์กร
ชุมชนใช้เป็นสถานที่ในการขับเคลื่อนทำงานต่างๆ

ทับพริกเข้มแข็ง แหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ เพื่อการค้าขายแดน

ต.ทับพริก อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว

ตำบลทับพริก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเชิงเขาสลับกับที่ลุ่ม ลักษณะดินเป็นดินร่วน มีคลองน้ำใสเป็นแนวกันชายแดนประเทศกัมพูชา

ปี 2540 องค์การบริหารส่วนตำบลทับพริก สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อปพร. โดยทำงานบูรณาการร่วมกับ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ชรบ. ตำรวจตระเวนชายแดน เกิดกลุ่มเฝ้าระวังและกลุ่มเพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ปี 2545 มีการวิจัยทางชุมชนกับมหาวิทยาลัยมหิดลในการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ชุมชน มีการบันทึกบทเรียนต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนได้มีการเรียนรู้

สภาองค์กรชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสานการทำงานและส่งข้อมูลมาให้อย่างต่อเนื่อง ทหาร ตำรวจ หน่วยอาสา เข้ามาทำงานร่วมกันในชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน

มีการส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพร ไม้ใช้ในครัวเรือนและการจัดจำหน่าย มีการรวมกลุ่มด้านการขายผลผลิตทางการเกษตร เช่น โคบูรพา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม

WU พลังองค์กรชุมชน
■ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
COMMUNITY ORGANIZATION
DEVELOPMENT INSTITUTE